خولی هەشتەمی پێشبڕکێی

کەناڵی بەکورتی

سیحر

مەترسی و خۆپاراستن لێی و چۆنێتی هەڵوەشاندنەوەی

نووسینی

د. عبد المحسن بن محمد القاسم

إمام وخطيب المسجد النبوي الشريف

Ba_Kurty

بسم الله الرحمن الرحیم

خوشک و برایانی بەڕێز : کەناڵی (**بەکورتی**) لە تلیگرام تایبەتە بە بڵاوکردنەوەی حوکمە شەرعییەکان بەکورتی و پوختی ، سوپاس بۆ خوای گەورە لە ماوەی ساڵێکدا زیاتر (٣٨٥) بابەت و حوکمی شەرعی گرنگی تێدا بڵاو کراوەتەوە و ڕۆژانەش بەردەوامە لە بڵاوکردنەوەی حوکمە شەرعییەکان ، وە لە ئێستادا زیاتر لە (١٢٠٠٠) دوانزە هەزار لە خوشک و برایانمان هاوڕێمانن لەم کەناڵە گرنگە .

جا بۆ سوودی زیاتر ماوە ماوە وەکو ستافی کەناڵ پێشبڕکێیەک ساز دەکەین بۆ ئەندامانی بەڕێزمان و بە گوێرەی توانا چەند خەڵات و دیاریەکیش ئامادە دەکەین بۆ سەرکەوتووان .

جێگای خۆشحاڵییە کە لە پێشبڕکێی یەکەم تا حەوتەم زیاتر لە (٩٠٠٠) نۆ هەزار کەس بەشدار بوو و زیاتر لە ١٠٠ کەس خەڵاتیان بۆ دەرچوو.

ئێستاش پێشبڕکێی خولی هەشتەم ڕادەگەیەنین بەم شێوەیە :

١. تەنها ئەم کتێبەی بەردەستت داخلە بۆ تاقی کردنەوەکە و پێویستە بیخوێنیتەوە.

٢. لەم کتێبە (١٥) پرسیارمان دەرهێناوە بە شێوەی هەڵبژاردن و ڕاست و هەڵە ئاڕاستەتان دەکرێ بە شێوەی ئۆنلاین.

٣. تاقی کردنەوەکە لەسەر (١٠٠) نمرەیە بەم شێوەیە :

أ. (٦٠)نمرە بۆ پرسیارەکان واتە هەر پرسیارێک چوار نمرەی لەسەرە.

ب. (٢٥) نمرەش بۆ ئەو بەڕێزەیە کە ئەم کتێبە هەمووی دەخوێنێتەوە.

ج. (١٥) نمرەش بۆ ئەو بەڕێزەیە کە لینکی کەناڵی (بەکورتی) دەنێریٚ بۆ پێنج لە هاوڕێکانی ، یان پێنج هاوڕێی ئاگادار دەکاتەوە لەم پێشبڕکیٚ یە.

واتە : گەر ئەم کتێبە بخوێنیتەوە و بینێری بۆ پێنج لە هاوڕێکانت و ئاگاداریان بکەیتەوە لەم پێشبڕکیٚ یە ئەوا (٤٠) نمرەت مسۆگەرە.

چونکە پرسیاری یەکەم و دووەمی پێشبڕکێکە لەسەر ئەوەیە ئایا کتێبەکەت خوێندۆتەوە و هاوڕێکانت ئاگادار کردۆتەوە لەم پێشبڕکیٚ یە؟ ئەگەر وەڵامەکەت بەڵیٚ بوو ئەوا (٤٠) نمرە وەردەگری لە ڕۆژی تاقیکردنەوەکە ، ئێمەش متمانەمان بە هەموتان هەیە کە ئەم دو خاڵە جێبەجیٚ دەکەن.

٤. کاتی دەست پێکردنی تاقیکردنەوەکە ڕۆژی (٢٠٢٤/٢/٢) دوای نوێژی عەسر دەبێت و بۆ ماوەی (سیٚ ڕۆژ) فۆرمەکە داناخرێت،و بەشێوەی ئۆنلاین دەکرێت إن شاء الله.

٥. لەکاتی تاقیکردنەوەکە نابێت سەیری کتێبەکە بکرێت چونکە پرسیارەکان ئاسانن .

٦. دەقی ئایەت و فەرمودەکان داخل نیە بۆ تاقیکردنەوەکە .

٧. خەڵاتەکان (١٠) دانەیە ، کە بۆ هەر بەڕێزێک چەند کتێبی بەسوودە ، هەر بەڕێزێکیش پێی خۆشە بەشدار بێت لە دابینکردنی خەڵاتەکان دەتوانێت پەیوەندیمان پێوە بکات بۆ ئەوەی بتوانین خەڵاتی زیاتر دابین بکەین.

ئامانج لەم پێشبڕکێیە تەنها بردنەوەی خەڵات نیە بەڵکو بۆ زیاتر تێگەشتن و شارەزابوونە لە حوکمە شەرعییەکان کە ئەمەش باشترین خەڵات و دیارییە .

هاوڕێکانتان ئاگادار بکەنەوە با هەمووان سودمەند بن بارک الله فیکم .

خوشک و برای بەڕێز :

گەر پێت خۆشە بەگوێرەی توانای خۆت بەشدار بیت و هاوکارمان بێت لە دابینکردنی خەڵاتەکان دەتوانێت لەڕێگەی (Fast Pay) هاوکاری بنێربت.

سیحر

مەترسی و خۆپاراستن لێی و چۆنێتی هەڵوەشاندنەوەی

پێشەکی

الحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ العَالَمِينَ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ. أَمَّا بَعْدُ:

سیحر یەکێکە لە لەناوبەرەکانی دین و هۆکارەکانی داڕوخانی کۆمەڵگە و لێکترازانی خێزان، جا لەبەر دووری هەندێ خەڵك لە پەروەردگاریان و ڕازی نەبوونیان بەوەی خوای گەورە بەخۆیان یان خەڵکی تری بەخشیوە، و هەڵکولانی ئیرەیی و حەسەد لەناخیاندا بەرانبەر ئەوانی تر، پەنا دەبەنە بەر ئەو کەسەی کە ئامانج و مەبەستیان بەدی بهێنێت بەنیازی خۆیان، بەڵام لای ئەو کەسەی کە بیروباوەڕیان تێك دەدات و تووشی تاوانیان دەکات لە ساحیر و جادووگەر و فاڵچیەکان.

جا ئەم پەرتووکە ئاگادارکردنەوەی موسڵمانانی تێدایە لە ساحر و جادووگەران و نیاز و مەبەستیان و هەروەها بێدارکەرەوەیەکیشە بۆ ئەو کەسەی کە بیروباوەڕی تێکچووە و هەوڵی ئەوە دەدات کە سیحر لە کەسانی تر بکات، و دڵدانەوە و دڵئارامیشی تێدایە بۆ ئەو کەسانەی کە سیحریان لێ کراوە و ستەملێکراون بە ئاشناکردنیان بە ڕێگا و شێوازی هەڵوەشاندنەوە و بەتاڵ کردنەوەی سیحرەکەی.

جا داواکارم لە خوای پەروەردگار کە سوودی هەبێت، و موسڵمانانیش بپارێزێت شەڕ و خراپەی ساحیران و فاڵچیان و فێڵ و تەڵەکەیان بخاتە نێو خۆیانەوە و سەرقاڵی دەردی خۆیان بکات.

سیحر

پێناسەی سیحر

سیحر لەڕووی زمانەوە: بەهەموو شتێك دەوترێت كە هۆكارەكەی شاراوەو نهێنی بێت و ورد و نادیارن بێت[1].

بەڵام لەڕووی زاراوەوە: سیحر هەمەجۆرە و ڕێگاكانی جیاوازە و پێناسەیەكی گشتگیری بۆ نییە.

پێشەوا ابن القیم بەڕەحمەت بێت دەڵێت: سیحر بریتیە لە پێكهاتەیەك لە كاریگەری ڕۆحە پیسەكان و هەڵچوونی هێزە سروشتیەكەی لێی[2].

مێژووی سیحر

هەر ئوممەتێك كە پێغەمبەرەكەی بۆ هاتووە قەومەكەی گاڵتەیان پێكردووە و بە ساحیر ناوزەدیان كردووە، ئەمەش بەڵگەیە لەسەر ناسین و شارەزایی هەموو ئوممەتەكان بۆ سیحر هەر لە بوون و بڵاوبوونیانەوە لەسەر ڕووی زەویدا بە درێژایی چاخ و سەردەمەكان و هاتنی نەوە دوای نەوە.

خوای گەورە دەفەرموێت: ﴿كَذَٰلِكَ مَآ أَتَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا قَالُواْ سَاحِرٌ أَوۡ مَجۡنُونٌ﴾ [الذاريات:٥٢]..

---

(١) الصحاح (٦٧٩/٢)، القاموس المحيط (ص٤٠٥).

(٢) زاد المعاد (١١٥/٤).

ئایا سیحر حەقیقەتە یان خەیاڵ؟

سیحر حەقیقەت و واقعی هەیە، جاری وا هەیە ئەوەندە کاریگەری دەکات دەبێتە هۆی جیابوونەوەی دوو هاوسەر - بەئیزنی خوا - وەکو خوای پەروەردگار دەفەرموێت:﴿ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِۦ بَيْنَ ٱلْمَرْءِ وَزَوْجِهِۦ ﴾ [البقرة:١٠٢]. واتە: جا خەڵك لە هەردووکیانەوە (هاروت و ماروت) فێری شتانێك دەبون ڕق وکینەی دەخستە نێوان ژن ومێردەوە تا جیابنەوە.

هەروەها کاریگەری هەیە لە ئازاردانی جەستە و هەتا لەناوبردنیشی بە نەخۆشی یان مردن، و جاری واش هەیە کاریگەری دەکاتە سەر لایەنی دەروونی سیحرلێکراو، هەموو ئەمانەش بە ئیزنی خوایە.

القرافی بەڕەحمەت بێت دەڵێت: سیحر حەقیقەتی هەیە، جاری وا هەیە کەسی سیحرلێکراو دەمرێت، یان سروشت و خو و عادەتی گۆڕانی بەسەردا دێت با ڕاستەوخۆ کاریشی لێ نەکات[(١)].

نەوەوی بەڕەحمەت بێت دەڵێت: صەحیح ئەوەیە کە سیحر حەقیقەتی هەیە وەکو پێشتر باسمان کرد، و زۆرینەی زانایانیش ئەم قسەیە دەکەن و ڕایان وایە و زانایان بەگشتی لەسەر ئەم بۆچوونەن و قورئان و سوننەتی صەحیحیش بەڵگەن لەسەری

---

(١) الفروق (١٤٩/٤).

مەترسی سیحر

بەنرخترین شتێك كە موسڵمان هەیەتی لەم ژیان و دونیایەدا دینەكەیەتی، جا كەسی ژیر ئەوەیە كە پارێزگاری لە دینەكەی دەكات و ڕازی نابێت تانەی لێ بدرێت و كەم بێتەوە و كەسێك بیروباوەڕی لەكەدار بكات و كاریگەری نەرێنی لەسەر بكات.

جا سیحر و ڕۆیشتن بۆلای ساحیران بۆ ئەنجامدانی سیحر مەترسیەكی گەورەی هەیە لەسەر بیروباوەڕ، چونكە ئەو كارە یەكێكە لە هەڵوەشێنەرەوەكانی ئیسلام، ئەوەتا شێخ موحەممەدی كوڕی عبدالوهاب بەڕەحمەت بێت دەڵێت: حەوتەم - حەوتەم دانە لە هەڵوەشێنەرەوەكانی ئیسلام - بریتیە لە سیحر، لەوانە جۆری الصَّرْفُ وَالعَطْفُ[1]، جا هەركەس ئەنجامی بدات یان پێی ڕازی بێت، ئەوا كوفری كردووە، بەڵگەش لەسەر ئەمە، خوای گەورە دەفەرموێت: ﴿وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَآ إِنَّمَا نَحْنُ فِتْـنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ﴾ [البقرة:١٠٢]»[2]. واتە: ئەو دوو

(١) الصَّرْف: جۆرە سیحرێكە مەبەست لێی گۆڕینی مرۆڤە لەو شتەی حەزی لێیەتی, وەكو لادان و گۆڕینی پیاو لە خۆشویستنی هاوسەرەكەی بۆ ڕق لێبوونی.
والعَطْف: جۆرە سیحرێكە مەبەست لێی ئەوەیە وا لە مرۆڤ دەكات حەزی بچێتە سەر ئەو شت یان كەسەی كە حەزی پێی نییە, ئەوەش بە چەند ڕێگەیەكی شەیتانی.
العقيدة الصَّحيحة لابن باز (ص٣٧-٣٨).

(٢) نواقض الإسلام - ضمن المستوى الأوَّل من متون طالب العلم - بتحقيقنا (ص٢٧).

فریشتە هیچیان فێری هیچ کەسێك نەدەکرد تاکو ئامۆژگاریان نەکردایە و ئاگاداریان نەکردنایە لە فێربونی جادوو ، و پێیان دەوت : کوفر مەکە بە فێربونی جادو و گوێرایەڵیکردنی شەیتانەکان.

جا ساحیر و ئەوەی دەڕوات بۆ لایشی بۆ سیحر حوکمەکەیان وەکو یەکە و هاوتای یەکترن.

وە هەرکەس سیحر بکات ئەوا شیرکی ئەنجام داوە، ئەوەتا پێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرموێت: «وَمَنْ سَحَرَ؛ فَقَدْ أَشْرَكَ» رواهُ النَّسائِيُّ[١]،واتە: هەرکەس سیحر بکات ئەوا شیرکی کردووە.

شێخ عبدالرحمن ی کوڕی حەسەن بەڕەحمەت بێت دەڵێت: ئەمە دەقێکی ڕاشکاوە لەسەر ئەوەی کە ساحیر موشریکە[٢].

هەروەها سیحر لە هەموو دینی پێغەمبەراندا حەرام بووە، خوای گەورە فەرموویەتی:﴿وَلَا يُفْلِحُ ٱلسَّاحِرُ حَيْثُ أَتَىٰ﴾[طه:٦٩] واتە: جادوگەر بەجادوکردنەکەی سەرکەوتوو نابێت لەهەر کوێیەکدا بێت .

سیحر یەکێکە لە لەناوبەرەکانی دین، پێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرموێت: «اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَا هُنَّ؟ قَالَ: الشِّرْكُ بِاللَّهِ،

(١) كتاب تحريم الدَّم، الحُكم في السَّحَرة، رقم (٤٠٧٩)، من حديث أبي هريرة رضي الله عنه.
(٢) فتح المجيد (ص٢٩١).

وَالسِّحْرُ، وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالحَقِّ، وَأَكْلُ الرِّبَا، وَأَكْلُ مَالِ اليَتِيمِ، وَالتَّوَلِّي يَوْمَ الزَّحْفِ، وَقَذْفُ المُحْصَنَاتِ المُؤْمِنَاتِ الغَافِلَاتِ» متَّفقٌ عليه[(١)].

واتە: دووربکەونەوە لەوحەوت گوناهەی کەئادەمیزاد تیادەبەن)) وتیان: ئەوانە چین ئەی پێغەمبەری خوا فەرمووی: ((هاوەڵ بۆ خوا بریاردان، جادوو، کوشتنی ئادەمیزاد کەخوا حەرامی کردووە، مەگەر بەهەقی خۆی، سوو خواردن، خواردنی ماڵی هەتیوو، پشت هەڵکردن لەرۆژی جەنگی کافراندا، بوختان کردن بۆ ئافرەتانی باوەڕداری بێ ئاگای پاکداوێن.

وە سیحر هەموو ئەو تاوانە لەناوبەرانە کۆدەکاتەوە کە دینی مرۆڤ تیادەبەن، هەر لە پەنابردن و داواکردنی فریاکەوتن لە جن وشەیتان و هەڵواسینی تەڵەسم و ملوانکە و دڵپەیوەست کردن و ترسان لە غەیری خوا و پشت نەبەستن بە خوا و تێکدانی گوزەران و ژیانی خەڵکی و پێچەوانەکردنی دەقە شەرعیەکان.

---

(١) رواه البخاري، كتاب الحدود، باب رَمْي المُحصَنات، رقم (٦٨٥٧)، ومسلم، كتاب الإيمان، باب بيان الكبائر وأكبرها، رقم (٨٩)، من حديث أبي هريرة رضي الله عنه.

ساحیر

ساحیر دینەکەی فرۆشتوە

ساحیر خۆی و دینەکەی بە شەیتان فرۆشتووە، جا شەیتانیش بە کەمتر لەوە ڕازی نابێت کە ئەو کەسە ببێتە کۆیلەی و بەندایەتی بۆ بکات، خوای گەورە دەفەرموێت: ﴿وَلَقَدْ عَلِمُوا۟ لَمَنِ ٱشْتَرَىٰهُ مَا لَهُۥ فِى ٱلْـَٔاخِرَةِ مِنْ خَلَـٰقٍ﴾ [البقرة:١٠٢]..

وە ساحیر ناتوانێت لە سیحرەکەیدا سەرکەوتوو و شارەزا بێت هەتا لەم دینە دەرنەچێت، ئیتر یان بە سەربڕین بێت بۆ جن یان داوای فریاکەوتن کردن لێیان وپەنابۆبردنیان یان سووکایەتی کردن بە فەرمایشتی خوا یاخود هەر شتێکی تر لە تاوانە لەناوبەرەکان.

شێخی ئیسلام دەڵێت: ساحیرەکان قورئان بە پیسایی دەنووسنەوە و پیتەکانیشی هەڵدەگێڕنەوە، ئیتر پیتەکانی سورەتی فاتیحە بێت یان ﴿قُلْ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ﴾ یان جگە لەو دووانە، یاخود بە خوێن دەینوسنەوە یان شتی تر، بەبێ پیسایی ئیتر هەر شتێك بێت کە شەیتانەکان پێی ڕازی ببن[(١)].

جا هەرکەس خۆی بەشەیتان بفرۆشێت ئەوا دەستبەرداری ڕەوشت و ئاکاری جوان و بەرز دەبێت و دڵکوێر و گومڕا دەبێت.

(١) مجموع فتاوى شيخ الإسلام (٣٥/١٩).

بۆچی شەیتانەکان خزمەتی ساحیران دەکەن؟

شەیتان دوژمنی مرۆڤە، بەشێوەیەك کە لەسەر ڕێگای ڕاست بۆی دادەنیشێت ولەبۆسەدایە بۆی و لەهەموو شوێن و بەهەموو ئاڕاستەیەکەوە بۆی دێت تەنها بۆ ئەوەی وا لە مرۆڤ بکات جگە لە خوا بپەرستن، ﴿ قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ * إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴾ [ص:٨٢-٨٣]. واتە: ئیبلیس ووتی : سوێند بە عیززەت و گەورەیی تۆ ئەی پەروەردگار دەبێت هەموو ئادەمیزاد گومڕا و سەرلێشێواو بکەم ، جگە لەوانە نەبێت کە تایبەتت کردوون بۆ خواپەرستی خۆت ، و پاراستوونت لە گومڕاکردنەکەی من ـ واتە : عیصمەتت پێداوون ـ ، و دەسەڵاتت پێ نەداوم بەسەریاندا .

سیحر بەجێ نایەت و دەستی ساحیر ناکەوێت ئیلا بە شەیتانپەرستی و دەرچوون لە ئیسلام نەبێت.

جا هەرکات بەندە لە دین دەرچوو ئەوا شەیتان بردویەتیە ناو ئاگری دۆزەخەوە، ئەمەش مەبەستیێتی لە لاڕێکردنی ئادەمیزاددا.

شێخی ئیسلام دەڵێت: مەبەست و ئامانجی شەیتان ئەوەیە کە مرۆڤ شەیتان بپەرستێت و نوێژ و ڕۆژووی بۆ بگرێت و قوربانی بۆ بکات تەنها لەپێناو ئەوەی پشکێکی دونیایی دەست بکەوێت، جا خراپەی گەورەترە لە چاکیەتیەکەی و تاوانەکەشی گەورەترە لە سوود وبەرژەوەندیەکەی [١].

---

(١) درء تعارض العقل والنَّقل (٥/٦٥).

فێڵی ساحیر

ساحیران خزمەتکاری شەیتانەکانن، شەیتانیش داوا لەوانە دەکات کە دەیپەرستن و کەوتونەتە داویەوە کە بەندەکانی خوا لاڕێ بکەن و لەڕێ دەریان بکەن و سەرلێ شێواویان بکەن، و ساحیریش داوا لەو کەسە دەکات کە دێت بۆ لای بەوەی قوربانی بۆ غەیری خوا بکات.

هەندێ جاریش فەرمانی پێ دەکات بەهەڵواسینی نوشتەی شیرکی بەجەستەیەوە یان لەژێر سەرینەکەی لەکاتی خەوتنیدا، بەمەش ساحیر ئەو کەسەی دێت بۆ لای تووشی شیرکی دەکات.

پێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرموێت: «مَنْ عَلَّقَ تَمِيمَةً؛ فَقَدْ أَشْرَكَ» رواهُ أحمدُ[١]

واتە: هەرکەس تەمیمە (نوشتە) هەڵبواسێت ئەوا شیرکی کردووە.

جا ئەمەش جۆرێکە لە فێڵەکانیان بۆ ئەوەی خەڵکی تووشی شیرك بکەن.

هەروەها لە فێڵی ساحیران: لەسەر پارچە کاغەزێکی سیحراوی چەند ئایەتێك لە قورئان دەنووسن، ئەوەش بۆ خۆڵکردنە چاوی خەڵکی بۆ ئەوەی وا پیشان بدەن کە ئەوان پەنا بۆ جن نابەن و داوای هاوکاری لەوان ناکەن و بەڵکو تەنها ناوی خوا دەهێنن و داوای بەهاناوە چوون و هاوکاری هەرلەو دەکەن، ئەم فێڵەش بۆ چاوبەستی کەسانی ساویلکە وسادەیە.

(١) في المسند، رقم (١٧٤٢٢)، من حديث عُقْبة بن عامر الجُهنيِّ رضي الله عنه.

نیشانەکانی ساحیر

هەموو ساحیرێك كۆمەڵە نیشانەیەك بۆ خۆی دادەنێت، بۆ ئەوەی کەسانی گەمژە و تێنەگەیشتووی پێ فریوو بدەن، جا لەو نیشانانەی کە زۆرێك لە ساحیران کۆکن لەسەری و بۆخۆیانیان داناوە، ئەمانەی خوارەوەیە:

١ - پرسیاری ناو و ناوی دایك و تەمەنی ئەو کەسە دەکات کە دێت بۆ لای، ئەمەش دیارترین نیشانەی ساحیرە ئەوەش لەبەر ئەوەی مامەڵە لەگەڵ شەیتانەکاندا دەکات.

٢ - داوای شتێك دەکات هی ئەو کەسە بێت کە دەیەوێت سیحری لێ بکات، وەکو جلی ژێرەوە یان کۆمەڵە موویەك یان نینۆك.

٣ - داوای وێنەی ئەو کەسەی دەیەوێت سیحری لێ بکات، جا بۆیە وێنەی خۆت مەدە بە هیچ کەس چونکە ئەوان کە دەستیان بکەوێت بۆ مەبەستی سیحرلێکردنت بەکاری دەهێنن.

ئەمەش لەڕاستیدا یەکێکە لە حیکمەتەکانی حەرامێتی وێنەگرتن، و بەرهەمی دەستگرتنە بە شەرعەوە لە وێنەنەگرتندا، ئەوەتا پێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرموێت: «لَعَنَ اللَّهُ الْمُصَوِّرَ» رواهُ البخاريُّ[1] واتە: خوا نەفرەتی کردووە لە وێنەکێش.

(١) كتاب البيوع، باب ثمن الكلب، رقم (٢٢٣٨)، من حديث أبي جُحَيْفة رضي الله عنه.

جا بۆیە هیچ وێنەیەکی خۆت یان خێزانت یان منداڵت بەبێ پێویستی مەهێڵەوە نەوەك بکەویتە ناو ئەو هەڕەشەیەوە و بتگرێتەوە کە هاتووە لەسەر وێنە، لە فەرموودەیەکی تردا پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی: «كُلُّ مُصَوِّرٍ فِي النَّارِ» متَّفقٌ عليه[1]؛ واتە: هەموو وێنەکێشێك لەناو ئاگردایە. ئەمەش بۆ ئەوەی دووربکەویتەوە و پارێزراو بیت لە فیتنە و ئاشووبی ساحیران و درۆزنان.

٤ - بەکارهێنانی بخورِ و بۆنی هاوشێوە و دانانی لەنێو بۆنداندا، چونکە بەو کارە شەیتانەکان دەهێنن بۆ لایان و کاریان پێ دەکەن.

٥ - کارکردنیان بەکاتی شەوان، ئەمەش زۆربەی کاتی کار وچالاکیەکانیانە، ابن القیم بەڕەحمەت بێت دەڵێت: دەسەڵات و کاریگەری گەورەی سیحر بە شەوانە نەوەك ڕۆژ، بۆیە سیحری شەوان بەلایانەوە کاریگەری بەهێزترە[2] جا ئەگەر سیحرەکە بە شەو نەبوو ئەو ساحیرە پەنا دەباتە بەر شوێنێکی تاریك بۆ ئەنجامدانی سیحرەکە.

٦ - بەکارهێنانی وشەگەلێکی ناڕوون لە نوشتە و جوڵەی لێو کە قورسە ئەو کەسەی دەیبیستێت تێی بگات.

---

(١) رواه البخاري.

(٢) بدائع الفوائد (٢/٢١٩).

٧ - تێکەڵکردنی ئایەتی قورئان و فەرموودە لەناو نوشتەکەدا لەکاتی چارەسەردا، بۆ ئەوەی خەڵکی فریو بدات بەوەی گوایا ئەو ساحیر نییە و تەنها قورئان بەکاردەهێنێت.

٨ - داواکردنی ئاژەڵێك بە نیشانە و سیفاتی دیاریکراو.

٩ - بەکارهێنانی پەرتووکی ساحیران کە هێما و نەخشەی تێدایە کە زۆرجار لەتەنیشتی خۆیەوەیە ئەگەرهاتوو دڵنیابوو لە نەخۆشەکە.

١٠ - نووسینی تەڵەسم وهێما وپیتی پچڕپچڕ وژمارە وچوارگۆشە وبازنە و جووت هێڵی درێژ.

١١ - پێدانی پارچەیەك بەنەخۆشەکە کە لە شێوەی سێگۆشە یان چوارگۆشەی پێچراودایە لە پێست یان پارچە ئاسن یان مس، و لەناویدا پەنا بۆبردن و داوای فریاکەوتنی شیرکی تێدایە لەگەڵ کۆمەڵە ژمارە وپیتێك، کە ساحیرەکە فەرمانی پێ دەکات بەوەی هەڵی بواسێت بەملیدا یان بەقۆڵیدا یاخود بیخاتە ژێر سەرینەکەیەوە و هانی دەدات بەوەی پشتگوێی نەخات و نەخۆشەکە یان ئەوەی لەگەڵیدایە دەترسێنێت بەوەی ئەگەر فڕێی بدات یان پشتگوێی بخات.

١٢ - پێدانی چەند پەڕەیەك بەنەخۆش کە تەڵەسمی تێدایە بەوەی بیسووتێنێت و هەڵم و دووکەڵی لێ دروست بکات.

١٣ - پێدانی چەند پەڕەیەك بە نەخۆش كە تەڵەسم و پیتی پچڕپچڕ و نەخشە و ژمارەی تێدایە كە فەرمانی پێ دەكات بەوەی بیكات بەناو ئاودا و پاشان بیخواتەوە یاخود خۆی پێ بشۆریت.

جا ئەمانە هەندێكن لە نیشانەكانی ساحیران، و بەهەمان شێوە لەم نیشانانەدا كەسانی فاڵچی و جادووگەریش بەشدارن، جا ئەگەر شتێك لەمانەت بۆ ئاشكرا بوو لای یەكێكیان ئەوا وریابە و ئاگاداری تێكدانی بیروباوەڕت بە ولێی دووربكەوەرەوە و دەستبەجێ وازی لێ بهێنە چونكە هەركەسێك واز لەشتێك بهێنێت لەبەرخوا ئەوا خوای گەورە بۆی قەرەبوو دەكاتەوە بە لەوە باشتر وچاكتر.

ئافرەتان و ساحیران

کەسی ژیر خۆی دەگرێتەوە لەوەی بڕوات بۆ لای کەسانی درۆزن، لەنێو ئافرەتانیشدا هەیە کە زوو سکاڵا و نارەزایەتی دەردەبڕێت لە قەزاوقەدەر ئەگەر هاتوو ئەوەی لەدڵیایەتی بۆی بەجێ نەیەت، جا بۆیە هەوڵ دەدات بەدەستی بهێنێت تەنانەت ئەگەر بەڕێگەی ناشەرعی و توڕەبوونی خواش بوو بێت، بۆ ئەو مەبەستە دەڕواتە لای ساحیر و ئەویش فریوی دەدات و جاری واش هەیە دەست بۆ ناموسیشی دەبات و فەرمانیشی پێ دەکات کە سەردانی بکاتەوە بۆ ئەوەی ئامانجەکەی بۆ بەدی بهێنێت، جا ئەمیش سیحری لێ دەکات و ماڵ وپارەکەشی دەبات و ناموسیشی لەکەدار دەکات.

پێشەوا قورتوبی بەڕەحمەت بێت دەڵێت: زۆربەی ئەو کەسانەی کە سیحر دەکەن لە ئافرەتانن بەتایبەت لەکاتی حەیزیاندا.[1] وە زۆربەی سووتەمەنی دۆزەخیش ئافرەتانن. پێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرموێت: «أُرِيتُ النَّارَ فَإِذَا أَكْثَرُ أَهْلِهَا النِّسَاءُ» متَّفقٌ عليه[2]. واتە: دۆزەخم پیشان درا وبینیم زۆربەی ئەهلەکەی ئافرەتانن.

---

(١) الجامع لأحكام القرآن (٢/٥٠).

(٢) رواه البخاري، كتاب الإيمان، باب كفران العَشِير، وكفْر دون كفْر، رقم (٢٩)، ومسلم، كتاب الكسوف، باب ما عرض على النَّبيِّ صلى الله عليه وسلم في صلاة الكسوف من أمْر الجنَّة والنَّار، رقم (٩٠٧)، من حديث ابن عبَّاسٍ رضي الله عنهما.

جا ئافرەتان پێویستە لە خوابترسن و تەقوای خوایان هەبێت، چونکە ئەوە هێنەری خۆشبەختی و بەختەوەریە، ئەوەتا خوای میهرەبان دەفەرموێـت: ﴿وَمَن يَتَّقِ ٱللَّهَ يَجۡعَل لَّهُۥ مَخۡرَجٗا * وَيَرۡزُقۡهُ مِنۡ حَيۡثُ لَا يَحۡتَسِبُ﴾ [الطلاق:٢-٣]. واتە: دەبا هەرکەس لەخوا دەترسێت کار بەوە بکات کە فەرمانی پێکردووە و بەدوور بێت لەوەی کە یاساغی لێکردوە ، لە پاداشتدا خوای پەروەردگار لە هەموو ناخۆشیەك دەرگای دەربازبوونی بۆ دەکاتەوە ، وە ڕێگاکانی بەدەست هێنانی ڕزق و ڕۆزی بۆ ئاسان دەکات لە شوێنێکەوە کە هەرگیز بە بیر و خەیاڵیدا نایەت.

جا ئەوەی لەسەریانە ئەوەیە کە ڕازی و قایل بن بەو قەدەرەی دێتە ڕێگایان و تووشیان دەبێت ولەسەریان نووسراوە، و دینەکەیان نەفرۆشن بە حەز و ئارەزوو وئومێدی بەتاڵ لای کەسانی دوور لەدین و خراپەکار، و ئەگەریش حەز و ئامانجێك لەدڵ و ناخیاندا هەیە ئەوا با پەنا بۆ خوای باڵادەست ببەن و لەو داوا بکەن ودوعا وپاڕانەوەیان تەنها بۆ لای ئەو بێت، چونکە تەنها ئەو لەدەسەڵاتیدایە کە سوود و قازانج بگەیەنێت و زەرەر و زیانیش دووربخاتەوە، ئەوەتا دەفەرموێت: ﴿وَإِن يَمۡسَسۡكَ ٱللَّهُ بِضُرّٖ فَلَا كَاشِفَ لَهُۥٓ إِلَّا هُوَۖ وَإِن يُرِدۡكَ بِخَيۡرٖ فَلَا رَآدَّ لِفَضۡلِهِۦۚ﴾ [یونس:١٠٧]. واتە: ئەگەر خوای پەروەردگار تووشی ناڕەحەتی و تاقیکردنەوەیەکی کردی ـ ئەی پەیامبەری خوا ﷺ ـ ئەوا هیچ لابەرێکی بۆ نیە جگە لە خوای شکۆدار و پایەبەرز نەبێت ، وە ئەگەر ویستی خۆشگوزەرانی و ناز و نیعمەتی زۆری پێکردیت ، دیسان هیچ کەس و شتێك توانای ڕێگریکردنی نیە.

ستەمی ساحیر

کەسی ساحیر بەهۆی ئەنجامدانی سیحرەکەیەوە چەندین گوناه و سەرپێچی و دەستدرێژی و ستەمی لێ دەوەشێتەوە و دەیکات، چەندین کەس هەن کە ساحیر تووشی شیرکی کردوون بەهۆی ئەوەی فەرمانی پێ کردووە بەوەی ئاژەڵێك بۆ غەیری خوا سەرببڕێت، یان نووشتەیەك بەخۆیدا هەڵبواسێت، یاخود بڕوا بە هەواڵێکی غەیبـی بکات کە تەنها خوا نەبێت کەس نایزانێت.

هەندێ لە ساحیران تەنانەت ئەوانەی زۆر دێن بۆ لایان بەتایبەت لە ئافرەتان تووشی داوێن پیسی و زینایان دەکەن.

بۆیە کەسی ساحیر زۆرێك لە ماڵ و خانەوادە بەختەوەرەکانی تێك داوە، چەندین ژن ومێردی خۆشەویستی یەکتری لەیەکتر کردۆتەوە و جیای کردوونەتەوە، و بەوهۆیەشەوە منداڵەکانیان لاڕێ بوون و چێژیان لەژیانی خۆیان نەبینی وبەڵکو ڕووبەڕووی گوزەرانێکی تاڵ وسەخت بوونەوە.

ساحیر چەند غەم و پەژارەی تووشی خەڵکی کردووە؟ چەند کەسی تەندروست وساغی تووشی نەخۆشی کردووە؟ چەند خێزانی ئاسوودەی تێکداوە؟ چەند هەژاری تووشی باری قورسی قەرزاری کردووە وبەدوای چارەسەری نەخۆشیەکەیدا وێڵە و هەڵوەدای سەلامەتی و لەشساغیە ؟

ساحیر چەند ستەمی لەخەڵکی کردووە بە خواردنی پارە وسامانیان بەناڕەوا وبەناوی چارەسەر یان پێوتنی هەواڵی غەیبــی؟

ساحیر لەڕاستیدا زۆر ڕق لەدڵە بەرانبەر بە کۆمەڵگە و ئاسوودە نییە و پشوونادات تەنها بە تێکدانی نەبێت، خۆشحاڵ نابێت بە دڵخۆشی خەڵکی و دڵشاد نابێت بە دەوڵەمەندی خواپێداوان، و پایەبەرزی کەسانی ڕێزدار و ماقووڵی کۆمەڵگە.

ساحیر تەنها زەرەر و زیانی هەیە بۆ کۆمەڵگە و هیچی تر، بەشێوەیەك کە بەهیچ کلۆجێك تروسکایی خێری تێدا نییە، ئایا کەس بینیویەتی لە ساحیر کە خێر و خۆشی بڵاوبکاتەوە و یارمەتی هەژاران بدات ودەستەبەری هەتیوان بکات و چاودێری وسەرپەرشتی بێوەژنان بکات؟ نەك هەر ئەوە بەڵکو هەوڵ و ماندوبونی بۆ تێکدانی تاك و خێزان و دواتریش کۆمەڵگەیە هەم لە دونیادا بەنانەوەی کێشە و دروستکردنی خەم وپەژارە و دڵتەنگی و هەمیش بۆ قیامەت بەوەی تووشی شیرك و گومڕاییان دەکات.

حەقیقەتی ساحیر

ساحیر خاوەنی پیسترین ناخە و خوارترین سروشتی هەیە و قێزەونترین کار وپیشەی هەیە و تاریکترین دڵی هەیە، پێشەوا ابن القیم بەڕەحمەت بێت دەڵێت: ساحیر لەگەڵ نەفسە پیسەکاندا نەبێت کار ناکات ئەوانەی کە گونجا و هاوشێوەی ئەو رۆحە چەپەڵانەن[١]، هەروەها دەڵێت: دڵە تاریکەکان شوێن و سەرچاوەی شەیتانەکانن[٢].

ساحیر گەمژەترینی نێو خەڵکیە و کەمترین ژیری هەیە و خراپترین بیرکردنەوەی هەیە و پشکی دونیای پێش ئاخیرەت خستووە لە پێناو دەستکەوتنی پاروویەکی ژیان و گوزەراندا، و دەستی داوەتە کار و پیشەیەك کە دەشزانێت ئاکامەکەی بۆ ئاگرە.

پێشەوا ابن القیم بەڕەحمەت بێت دەڵێت: بەدەگمەن سیحر ئەنجام دەدرێت بەبێ جۆرێك لە شەیتان پەرستی و نزیك بوونەوە لێی، ئیتر بەسەربڕین بێت بەناوی ئەوەوە، یان سەربڕین بۆ خودی ئەو، ئەوکات دەبێـتە سەربڕین بۆ غەیری خوا وبەچەندین شێوە و جۆری تر لە جۆرەکانی شیرك وفسوق[٣].

(١) إعلام الموقعين (٢٩٨/٥).

(٢) بدائع الفوائد (٢١٩/٢).

(٣) بدائع الفوائد (٢٣٥/٢).

ئایا ساحیر بە خۆشی و بەختەوەریەوە دەژیت؟

ساحیر بە بەدبەختیەوە دەژێت لەم ژیانەدا، چونکە بەختەوەری ژیانی لەدەستداوە و شیرینی ئیمان و دینی لێ بزرە، ڕقی لە گوێبیستبوونی قورئانە و دەترسێت لە بانگدان، خوای گەورە فەرموویەتی: ﴿ وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُۥ مَعِيشَةً ضَنكًا وَنَحْشُرُهُۥ يَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ أَعْمَىٰ ﴾ [طه:١٢٤]. واتە: ئەوەی کە پشت لەو بیرخستنەوانە بکات کە من یادی دەخەمەوە ، ئەوا لەژیانی دونیایدا ژیانێکی تەسك و تروسك ونارەحەتی هەیە ـ ئەگەرچی وا دیاربێت کە لە کەسانی چاکەکار و لای ڕاستە ـ ، و گۆڕەکەی لەسەر تەسك دەکرێتەوە و ئەشکەنجە دەدرێت تێیدا ، و لە ڕۆژی دوایشدا بەکوێری حەشری دەکەین لە بینایی وبینینی بەڵگەکان .

ساحیر کاتەکانی ژیانی لە دووری لەخەڵکیدا بەسەردەبات و گۆشەگیر و دوورەپەرێزە و مامەڵە و تیکەڵاویان ناکات مەگەر کاتێك نەبێت کە داوای لێ بکرێت سیحریان بۆ بکات و زیانێك بەوانی تر بگەیەنێت و شێخی ئیسلام بەڕەحمەت بێت حاڵی ساحیرانی بەم شێوەیە باس کردووە کە دەڵێت: بەرکەوتەی پیسیە و تێکەڵاوی سەگە و دەڕوات بۆ شوێنی فڕێدانی پاشەڕۆ و سەرئاوەکان و بۆنی ناخۆشە و خۆی پاك ناکاتەوە بەشێوەی شەرعی و خاوێن نییە[١] .

(١) مجموع فتاوى شيخ الإسلام (٢١٥/١١).

ساحیر چ سوودێکی دەستدەکەوێت لە سیحر؟

ساحیر سیحر دەکات لەپێناو دەستکەوتنی پێگەبەرزیەکی ساختە کە ناتەواوی خۆی پێ پڕبکاتەوە، لەبەر سوککردنی لەلایەن شەیتانەوە، ئەوەتا شێخی ئیسلام بەڕەحمەت بێت دەڵێت: دەبینیت ئەوانەی دەرۆنە ناو سیحر و داواکردن لەئەستێرەکان و زیکرکردنیان و لەگەڵیان دەدوێن و سوجدەیان بۆ دەبەن، لەڕاستیدا بۆ دەستکەوتنی ماڵ و ناوبانگە، دەبینی کوفر وشیرك دەکات تەنها لەپێناو دەستکەوتنی سامان و گەورەبوونێکی خەیاڵی بە گومانی خۆی، کە بە پێچەوانەوە تەنها بەزیانی خۆیشی دەشکێتەوە و سوودی بۆی نییە وەکو لە واقعدا دەرکەوتووە و دیارە لە جیهاندا[1] .

ساحیر دەکەوێتە شیرکەوە تەنها بە تەماحی پارە وسامان، ئەوەتا ئەو ساحیرانەی کە فیرعەون داوای لێ کردن کە ڕووبەڕووی موسا ببنەوە داوای پارە و ماڵیان لێی کرد و خوای گەورە لەو بارەیەوە بۆ مانی باس کردووەو دەفەرموێت: ﴿ أَئِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِن كُنَّا نَحْنُ ٱلْغَٰلِبِينَ ﴾ [الشعراء:٤١-٤٢]واتە: جا جادوگەران هاتنە لای فیرعەون ووتیان : ئایا ئێمە هیچ پاداشت و خەڵات و سامانێکمان بۆ هەیە ئەگەر بەسەر موسادا سەرکەوتین؟ فیرعەونیش بەڵێنی

(١) مجموع فتاوى شيخ الإسلام (٣٨٥/٢٩).

پاداشــت و پلەی نزیکی پێدان لە خۆیەوە ، چونکە ســاحر حەزی بە ماڵ و پارە و خۆدەرخستنە.

هەروەها ساحیر ئەو سیحرە دەکات و دەزانێت بەوە دەبێتە کۆیلەی شەیتان، و شەیتان زیانێکی زۆری لێداوە و بەرژەوەندی زۆری لیَ تێکداوە ولەدەستداوە، بۆیە هەوڵ دەدات زیان بە خەڵکی تریش بگەیەنێت و لەوبارەیەوە شێخی ئیسلام بەڕەحمەت بێت دەڵێت: شەیتان خودی خۆی پیسە، جا بۆیە ئەگەر خاوەن نوشتە و کەسانێك بە کردنی کرفر و شیرك لێی نزیك ببنەوە ئەوا وەکو ڕەشوە وبەرتیل وەهایە بۆیان، و ئەوانیش هەندیَ لە مەبەست و داواکاریەکانیان بۆ بەدی دەهێنن، هەروەکو چۆن کەسێك پارە دەدات بە کەسێکی تر بۆ ئەوەی یەکێکی بۆ بکوژێت یان زینای لەگەڵدا بکات یان بۆی ئاسان بکات[١] .

(١) مجموع فتاوى شيخ الإسلام (٣٤/١٩).

سزای ساحیر

لەبەر زۆری و گەورەیی مەترسی سیحر لەسەر تاك و کۆمەڵگە حوکمیان لەشەرعدا بریتیە لە کوشتنیان، بۆ ئەوەی کۆمەڵگە پشووبدات و بێباك بێت لە خراپەیان.

لە بەجالەی کوڕی عەبەدەوە بەڕەحمەت بێت دەڵێت: پێشەوا عومەری کوڕی خەتتاب ﷺ نووسراوی نارد بۆ کاربەدەستەکانی ژێر دەسەڵاتی خۆی و تێیدا ئەمەی نووسیبوو: هەموو ژن و پیاوێکی ساحیر بکوژن. رواهُ البَيهقيُّ في السُّنَنِ الكُبرى[1].

هەروەها بە صەحیحی هاتووە لە حەفصەوە ڕەزای خوای لێ بێت کە فەرمانی کردووە بە کوشتنی کەنیزەکێکی کە سیحری لێ کردبوو، وە کوژرا. رواهُ مالكٌ في المُوَطَّأ[2].

ئەمەش پاداشتی ئەو کەسەیە کە کوفر بە خوا دەکات و ئازاری بەندەکانی خوا دەدات لە دونیادا، بەڵام پاداشتی لە ئاخیرەتدا ئەوەیە کە خوای پەروەردگار دەفەرمویێت: ﴿ وَلَقَدْ عَلِمُوا۟ لَمَنِ ٱشْتَرَىٰهُ مَا لَهُۥ فِى ٱلْـَٔاخِرَةِ مِنْ خَلَٰقٍ ﴾ [البقرة:١٠٢] واتە: بێگومان جولەکە باش دەیانزانی کە هەرکەس جادوکردن هەڵبژێرێ و واز لە هەق بهێنێت ئەوا لە دواڕۆژدا لە چاکە هیچ بەشێکی نیە.

(١) كتاب القسامة، باب تكفير السَّاحر وقَتلِه إنْ كان ما يسحر به كلام كفر صريح، رقم (١٦٤٩٨).

(٢) كتاب العقول، ما جاء في الغيلة والسِّحْر، رقم (٣٢٤٧)، عن مُحمَّد بن عبد الرَّحxمن رحمه الله.

ئەو کەسەی دەڕوات بۆ لای ساحیر

ئەو کەسەی داوای سیحر دەکات هاوبەشی ساحیرە لە تاواندا

هەرکەس بڕوات بۆ لای ساحیر بۆ ئەوەی سیحری بۆ بکات ئەوا دینەکەی بە دونیا فرۆشتووە، و خۆی تووشی تووڕەیی خوا کردووە بە ئەنجام دانی هەڵوەشێنەرەوەیەك لە هەڵوەشێنەرەوەکانی ئیسلام کە سیحرە و رازی بوونە بە سیحر، شێخ موحەممەدی کوڕی عبدالوهاب بەڕەحمەت بێت دەڵێت: هەرکەس سیحر ئەنجام بدات یان ڕازی بێت پێی ئەوا کوفری کردووە[1] .

سەردانیکەری ساحیر بۆ ئەوەی زیان بە کەسانی تر بگەیەنێت گەیشتۆتە ئەوپەڕی پلەی حەسادەت، لەبەر ئەوەی ئیرەیی بردووە بە غەیری خۆی لەسەر نیعمەتێك کە خوا پێی بەخشیوە، و ئاخیرەتی خۆی لەدەستداوە بەشوێنکەوتنی هەوا و ئارەزووی خۆی و ڕازی نەبوونی بەقەزاو قەدەر.

سەردانیکەری ساحیر هەڵەیەکی کردووە کە تێیدا و لەیەك کاتدا سەرپێچی خوای کردووە و هەمیش ستەمی لە خەڵکی کردووە.

لەڕاستیشدا ئەوەی هەوڵی زیان گەیاندن بدات بە کەسانی تر ناگات بە ئامانج و خوای گەورە پلەی ستەملێکراو بەسەر ستەمکاردا بەرز دەکاتەوە، و

(١) نواقض الإسلام - ضمن المستوى الأوَّل من متون طالب العلم - بتحقيقنا (ص٢٧).

هەندێ جار ئاواتەکانی کەسی سیحر لێکراویش دێنێتە دی ، شێخی ئیسلام بەڕەحمەت بێت دەڵێت: ڕقی کەسی حەسوود بۆ نیعمەتێکی خوا بەسەر بەندەیەکەوە نەخۆشیە، وە ئەو نیعمەتە یان گەورەتر لەوە بۆ کەسی حەسوودی پێبراو دەگەڕێتەوە، و جاری واش هەیە هاوشێوەی ئەو نیعمەتە بۆ هاوشێوەی ئەو کەسە حەسوودی پێبراوە دەگەڕێتەوە و دەستی دەکەوێت[١] .

جا ئەی ستەمکار هێواش ولەسەرخۆبە، چونکە ئۆباڵی سیحرەکەت بەسەر خۆتدا دەشکێتەوە و پێدەچێت خوای گەورە کەسێکت بەسەردا زاڵ بکات کە ئازارت پێ بگەیەنێت بەسیحر یان شتی تر.

وَمَـا مِنْ يَـدٍ إِلَّا يَـدُ اللَّـهِ فَوْقَهَـا   وَمَا ظَالِمٌ إِلَّا سَيُبْلَى بِظَالِمِ[٢]

واتە : هیچ دەستێک نیە ئیللا دەستی خوا لەسەروی ئەو دەستەوەیە

هیچ ستەمکارێکیش نیە ئیلا ستەمکارێکی تر بەسەریدا زاڵ دەبێت

خوای گەورە دەفەرموێـت: ﴿وَلَا يَحِيقُ ٱلْمَكْرُ ٱلسَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِۦ﴾ [فاطر:٤٣]، پێشەوا ابن کەسیر بەڕەحمەت بێت لە تەفسیریدا دەڵێت: ئۆباڵی ئەوە تەنها بەسەر خۆیاندا دەشکێتەوە نەوەك غەیری خۆیان... و موحەممەدی کوڕی کەعبـی قورەزی بەرەحمەت بێت دەڵێت: سێ شت هەن هەرکەس ئەنجامیان

(١) مجموع فتاوى شيخ الإسلام (١١٢/١٠).

(٢) التَّمثيل والمحاضرة (ص١٠)، المدخل إلى تقويم اللِّسان (ص٥٤٩).

بدات رزگاری نابێت هەتا بەسەر خۆیدا ڕوو نەدات: فێڵ و دەستدرێژی و بەڵین شکێنی و لەقورئانیشدا پشتڕاستکراونەتەوه [1].

وه دوعای ئەو کەســـه ســـتەملێکراوەی که ســـیحری لێکراوه بەشـــەو و ڕۆژ بەرزدەبێتەوه بۆ لای خوا و خوای بیســـەریش بەڵێنی وەڵا مدانەوەی دو عای ستەملێکراوی داوه، ئەوەتا پێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرموێـــت: «ثَلَاثُ دَعَوَاتٍ مُسْـــتَجَابَاتٌ لَا شَـــكَّ فِيهِنَّ: دَعْوَةُ المَظْلُومِ، وَدَعْوَةُ المُسَـــافِرِ، وَدَعْوَةُ الوَالِدِ عَلَى وَلَدِهِ» رواهُ التِّرمذيُّ [2]. واته: ســێ دوعا گیرادەبن و گومانی تێدانییه: دوعای ســتەم لێکراو، دوعای ڕێبوار، دوعای دایك وباوك لەسەر رۆڵەکەی.

وه هەرکەس فێڵ له خەڵکی بکات خۆ بەدڵنیاییەوه ناتوانێت فێڵ له خوای پەروەردگار بکات و خوای گەوره خۆی فەرموویەتی: ﴿قُلِ ٱللَّهُ أَسۡرَعُ مَكۡرًاۚ﴾ [يونس:٢١]. واته: خوای پەروەردگار به پەلەتر و خێراتره له مەکر و مۆڵەتدان بۆ ڕۆچوون له تاوان و سەرکەشی و سزادانی ئێوه.

کەســانی بێتاوان و ســتەملێکراو، کەســێك هەیه که بەرگریان لێ بکات، ئەوەتا خوای باڵادەســـت دەفەرموێت: ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُدَٰفِعُ عَنِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٖ كَفُورٍ﴾ [الحج:٣٨]. واته: بێگومان خوای بەرز وبڵند وپایەبەرز باوەڕداران

(١) تفسير ابن كثير (٥٥٩/٦).

(٢) أبواب البرِّ والصِّلة، باب ما جاء في دَعْوَةِ الوالدين، رقم (١٩٠٥)، من حديث أبي هريرة رضي الله عنه.

لەدوژمنایەتی وســـتەم وفێڵ وخراپەی بێباوەڕان دە پارێز ێت ، چونکە خوای پەروەردگار هەموو ئەوانەی خۆش ناوێت کە ناپاکی وخیانەت لەســـپاردەی پەروەردگاریان دەکەن و نکوڵیکارن لەنیعمەت وبەخششەکانی .

وە ئایندەی ستەم و دەستدرێژی سەرشۆڕیە و خاوەنەکەی بەڵێنی سزایەکی بەئێش و ئازاری پێ دراوە و خوای گەورە فەرموویەتی:﴿ وَمَن يَظْلِم مِّنكُمْ نُذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا ﴾ [الفرقان:١٩]. واتە: ئەوەی هاوەڵ بۆ خوا بڕیاربدا و ستەم لەخۆی بکات و جگە لە خوا بپەرستێ ، و لەسەر ئەو بیروباوەڕە بمرێت ئەوا خوا سزایەکی سەختی بەئازاری دەدات .

سەردانیکەری ساحیر نێچیری شەیتانە بۆ دەرچوون لە دین، بیری چۆتەوە کە دونیا چەند کورتە و سبەی دەخرێتە شوێنێکی تەسکی تاریکەوە بەتەنها و لەبەردەست خوا دەوەستێنرێت و دادگایەکی دادپەروەر چاوەڕێی دەکات و مافی سیحرلێکراوی لێ دەسێنرێت.

جا هەر ئێستا تەوبە بکە و واز لەو کارەت بهێنە و پێش ئەوەی بەڵات بەسەردا بێت فریای خۆت بکەوە.

***

خۆپاراستن لە سیحر

خۆپاراستن لە سیحر پێش ڕوودانی

خوای گەورە مرۆڤی دروست کردووە و دوژمنیشی بۆ داناوە و هاوکات چەند هۆکارێکی بۆ فەراهەم کردووە کە بتوانێـت بەهۆیانەوە خۆی پێ لەخراپە بپارێزێت و لەوانەش:

١ - پشت بەخوا بەستن، بۆیە باوەڕدار دڵی بەخواوە پەیوەست دەکات و تەواوی کاروباری بەو دەسپێرێت و چاك دەزانێت کە هیچ شتێکی تووش نایەت یان هیچ زیانێکی لێ نادرێت مەگەر بە ئیزنی خوای کاربەجێ نەبێت.

وە هەموو سیحرێکیش کارناکات و کاریگەری نابێت لەسەر کەسی سیحرلێکراو، لە واقعیشدا چەندین ساحیر هەیە کە سیحریان کردووە و کەچی کاریگەری نەبووە لەسەر سیحرلێکراو، وە شەیتان کەی و چۆن خۆی بەتەنها دەسەڵاتی ئەوەی هەیە کە ئەم جیهانە و گەردوون تێك بدات بەبێ ئەوەی ویست و ئیزنی خوای گەورەی لێ بێت؟! خوای پەروەردگار دەفەرموێت:

﴿وَمَا هُم بِضَآرِّينَ بِهِۦ مِنۡ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذۡنِ ٱللَّهِ﴾ [البقرة:١٠٢]. واتە: بێگومان جادوگەران ناتونن بە جادو زیان بەکەس بگەیەنن مەگەر بە ئیزنی خوای پەروەردگار و قەزا و قەدەری ئەو .

٢ - زۆر زیکری خوا کردن لە قورئان خوێندن واستغفار و سبحان الله و جۆرەکانی تری زیکر، چونکە وەکو قەڵایەکی پارێزەر وەهایە لە خراپە و زیان، جا هەرکات خەڵکی لەخوا دوورکەوتنەوە و پەنایان بۆ غەیری ئەو برد ئەوا موسیبەت و بەڵایان لەسەر قورس وگەورە دەبێت و شەیتان و جنۆکەکان لێیانەوە نزیك دەبن.

پێشەوا ابن القیم بەڕەحمەت بێت دەڵێت: دڵ هەرکات پڕبوو لەزیکری خوا و ئاوەدان بوو بە ڕێنماییەکانی ئەو و زیکر و پەناپێگرتنی و زمان و دڵی هاوتای یەکدی بوون ئەوا لەگەورەترینی هۆکارەکانە کە ڕێگرە لە تووش بوونی بەسیحر و یەکێکە لە باشترین چارەسەرەکانیش دوای تووش بوونی بەسیحر[(١)].

٣ - دووربون لە تاوان و سەرپێچی، بەتایبەت گوێ گرتن لە گۆرانی، چونکە کاریگەرترین هۆکارە بۆ ڕاکێشانی شەیتانەکان و نەفسە خراپ و چەپەڵەکان بۆ ناوماڵ کە هاوکات قورئان خوێندن و زیکری خوا دەریان دەکات.

٤ - پارێزگاری کردن لە ئەنجامدانی نوێژی بەیانی لە مزگەوت بە کۆمەڵ، پێغەمبەری خواﷺ فەرموویەتی: «مَنْ صَلَّى الصُّبْحَ؛ فَهُوَ فِي ذِمَّةِ اللَّهِ» رواهُ مُسلمٌ[(٢)]، واتە: ئەوەی نوێژی بەیانی بەجەماعەت بکات ئەوا لە ژێر پاراستن و

(١) زاد المعاد (٤/١١٦).

(٢) كتاب المساجد ومواضع الصّلاة، باب فضل صلاة العشاء والصُّبح في جماعة، رقم (٦٥٧)، من حديث جندب بن عبد اللَّه رضي الله عنه.

ئەمانەتی خوادایە. جا بۆیە ئەو کەسەش کەلە ژێر پاراستنی خوادا بێت بێگومان شەیتان هیچ ڕێگەیەکی بۆ فریودانی نابێت.

٥ - خوێندنی سورەتی بەقەرە لە ماڵدا، پێغەمبەری خواﷺ فەرموویەتی: «اقْرَؤُوا سُورَةَ الْبَقَرَةِ؛ فَإِنَّ أَخْذَهَا بَرَكَةٌ، وَتَرْكَهَا حَسْرَةٌ، وَلَا تَسْتَطِيعُهَا الْبَطَلَةُ[١]» رواهُ مُسلمٌ[٢] واتە: سورەتی بەقەرە بخوێنن چونکە خوێندنی پیت و بەرەکەتەو، وازلێهێنانی مایەی پەشیمانی و خەفەتە، کەسانی بێورەو کەمتەرخەم پێی ناوێرن و ناتوانن. معاویە دەڵێ: پێم گەیشتووە کە کەسانی بێورە مەبەستی جادووگەرانە.

پێغەمبەری خواﷺ فەرموویەتی: «إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْفِرُ مِنَ الْبَيْتِ الَّذِي تُقْرَأُ فِيهِ سُــورَةُ الْبَقَرَةِ» رواهُ مُســلمٌ[٣]. واتە: لە ئەبوهورەیرەوە کە پێغەمبەری خواﷺ فەرموویەتی: ماڵەکانتان مەکەن بە گۆڕستان، چونکە بەڕاستی شەیتان ڕا دەکات لەو ماڵەی کە سورەتی بەقەرەی تێدا دەخوێنرێت.

٦ - پارێزگاری کردن لە خوێندنی هەردوو سورەتی فەلەق و ناس لەبەیانیان و ئێواراندا، ئەوەتا پێغەمبەری خواﷺ وەسیەت بۆ عوقبەی کوڕی عامر رضي الله عنه دەکات بەخوێندنەوەیان و پێی دەفەرموێت: «تَعَوَّذْ بِهِمَا؛ فَمَا تَعَوَّذَ

---

(١) أي: السَّحَرَة. غريب الحديث لابن الجوزي (٧٧/١).

(٢) كتاب صلاة المسافرين وقصْرها، باب فضل قراءة القرآن، وسورة البقرة، رقم (٨٠٤)، من حديث أبي أُمامة الباهلي رضي الله عنه.

(٣) كتاب صلاة المسافرين وقصْرها، باب استحباب صلاة النَّافلة في بيته، وجوازها في المسجد، رقم (٧٨٠)، من حديث أبي هريرة رضي الله عنه.

مُتَعَوِّذٌ بِمِثْلِهِمَا» رواهُ أبو داودَ[1]. ئەی عوقبە! پەنایان پێ بگرە، چونکە هیچ پەناگرێك نیە پەنای بە شتێك گرتبێت بەوێنەی ئەم دوو سورەتە.

پێشەوا ابن القیم بەڕەحمەت بێت دەڵێت: پێویستی بەندە بۆ پەناگرتن بەم دو سورەتە گەورەترە لە پێویستی بە خواردن و خواردنەوە و جلوبەرگ[2].

٧ - زۆر پەناگرتن بە خوا بە وتنی ئەم زیکرەی کە لەم فەرموودەیەدا هاتووە لەشەو و ڕۆژدا و لەکاتی دابەزین و لادان و مانەوە لەهەر شوێن و جێگایەکدا لە ئاسمان بێت یان بیابان یان دەریا، پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی: «مَنْ نَزَلَ مَنْزِلاً ثُمَّ قَالَ: أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ؛ لَمْ يَضُرَّهُ شَيْءٌ حَتَّى يَرْتَحِلَ مِنْ مَنْزِلِهِ ذَلِكَ» رواهُ مُسلمٌ[3]. واتە: هەر کەس لە مەنزڵێکدا هەواری هەڵدا پاشان وتی: پەنا دەگرم بە وشە تەواوەکانی خوا لە زیانی هەموو شتێ کە ئەو دروستی کردووە، ئەوە هیچ شتێك زیانی پێناگەیەنێ تا کۆچ دەکات لەو شوێنە.

٨. خوێندنی دوو ئایەتی کۆتایی سورەتی بەقەرە لە سەرەتای شەووە، کە ئەم دوو ئایەتەن: ﴿ ءَامَنَ ٱلرَّسُولُ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيۡهِ مِن رَّبِّهِۦ وَٱلۡمُؤۡمِنُونَۚ كُلٌّ ءَامَنَ بِٱللَّهِ

(١) كتاب الصلاة، باب في المعوِّذتين، رقم (١٤٦٣).

(٢) بدائع الفوائد (٢/١٩٩).

(٣) كتاب الذِّكر والدُّعاء والتَّوبة والاستغفار، باب في التَّعوُّذ من سوء القضاء ودَرَك الشَّقَاء وغيره، رقم (٢٧٠٨)، من حديث خَوْلَة بنت حكيم رضي الله عنها.

وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ لَا نُفَرِّقُ بَيۡنَ أَحَدٖ مِّن رُّسُلِهِۦۚ وَقَالُواْ سَمِعۡنَا وَأَطَعۡنَاۖ غُفۡرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيۡكَ ٱلۡمَصِيرُ ﴿٢٨٥﴾ لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفۡسًا إِلَّا وُسۡعَهَاۚ لَهَا مَا كَسَبَتۡ وَعَلَيۡهَا مَا ٱكۡتَسَبَتۡۗ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذۡنَآ إِن نَّسِينَآ أَوۡ أَخۡطَأۡنَاۚ رَبَّنَا وَلَا تَحۡمِلۡ عَلَيۡنَآ إِصۡرٗا كَمَا حَمَلۡتَهُۥ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِنَاۚ رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلۡنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِۦۖ وَٱعۡفُ عَنَّا وَٱغۡفِرۡ لَنَا وَٱرۡحَمۡنَآۚ أَنتَ مَوۡلَىٰنَا فَٱنصُرۡنَا عَلَى ٱلۡقَوۡمِ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ [البقرة:٢٨٥-٢٨٦]..

پێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرموێت: «مَنْ قَرَأَ بِالآيَتَيْنِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ البَقَرَةِ فِي لَيْلَةٍ؛ كَفَتَاهُ» متَّفقٌ عليه[1]. واتە: دوو ئایەتی کۆ تایی سورەتی بەقەرە ئەوەی بیانخوێنێت لە شەودا بەسیەتی.

٩. خوێندنی ئایەتی کورسی لە کاتی خەوتندا، پێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرموێت: «مَنْ قَرَأَهَا إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ؛ فَإِنَّهُ لَنْ يَزَالَ مَعَهُ مِنَ اللَّهِ حَافِظٌ، وَلَا يَقْرَبُهُ شَيْطَانٌ حَتَّى يُصْبِحَ» رواهُ البخاريُّ[2]. واتە: هەرکەس ئایەتی کورسی بیخوێنێ کاتێك کە دەچێت بۆ سەر جێگای خەوتنی، ئەوا بەردەوام لەلایەن خواوە پارێزەرێکی لەگەڵدایە و شەیتان نزیکی ناکەوێتەوە هەتا بەیانی دەکاتەوە.

١٠. خواردنی حەوت خورمای عەجوە - جۆرێکە لە خورمای شاری مەدینە - لە بەیانیاندا، بۆ ئەوەش پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی: «مَنْ تَصَبَّحَ بِسَبْعِ

---

(١) رواه البخاري.

(٢) كتاب فضائل القرآن، باب فضل سورة البقرة، رقم (٥٠١٠)، من حديث أبي هريرة رضي الله عنه.

تمَرَاتٍ عَجْوَةً؛ لَمْ يَضُرَّهُ ذَلِكَ اليَوْمَ سُمٌّ، وَلَا سِحْرٌ» متَّفقٌ عليه[1]. واتە: هەر کەس ژەمی بەیانی یەکەی حەوت دەنك خورمای عەجوە بێت ئەو رۆژە ژار و جادوو زیانی پێناگەیەنن.

١١. پارێزگاری کردن لە زیکرەکانی بەیانیان و ئێواران، لەوانە:

أ. خوێندنی ئایەتی کورسی : ﴿ ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلْحَىُّ ٱلْقَيُّومُ ۚ لَا تَأْخُذُهُۥ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ ۚ لَّهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ ۗ مَن ذَا ٱلَّذِى يَشْفَعُ عِندَهُۥٓ إِلَّا بِإِذْنِهِۦ ۚ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۖ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَىْءٍ مِّنْ عِلْمِهِۦٓ إِلَّا بِمَا شَآءَ ۚ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ ۖ وَلَا يَـُٔودُهُۥ حِفْظُهُمَا ۚ وَهُوَ ٱلْعَلِىُّ ٱلْعَظِيمُ ﴾ [البقرة:٢٥٥].

ب. خوێندنی المُعَوِّذَتَيْنِ، کە بریتین لەم دوو سورەتە:

﴿ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلْفَلَقِ ﴿١﴾ مِن شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾ وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿٣﴾ وَمِن شَرِّ ٱلنَّفَّٰثَٰتِ فِى ٱلْعُقَدِ ﴿٤﴾ وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾ ﴾ [الفلق:١-٥].

﴿ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلنَّاسِ ﴿١﴾ مَلِكِ ٱلنَّاسِ ﴿٢﴾ إِلَٰهِ ٱلنَّاسِ ﴿٣﴾ مِن شَرِّ ٱلْوَسْوَاسِ ٱلْخَنَّاسِ ﴿٤﴾ ٱلَّذِى يُوَسْوِسُ فِى صُدُورِ ٱلنَّاسِ ﴿٥﴾ مِنَ ٱلْجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ ﴾ [الناس:١-٦].

(١) رواه البخاري، كتاب الأطعمة، باب العَجْوَة، رقم (٥٤٤٥)، ومسلم، كتاب الأشربة، باب فضل تمر المدينة، رقم (٢٠٤٧)، من حديث سعد بن أبي وقاص رضي الله عنه.

ج. وتنی ئەم زیکرە سێ جار: «بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ، وَهُوَ السَّمِيعُ العَلِيمُ» .

د. وتنی ئەم زیکرە: «أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ»، ئەبی هورەیرە ﵁ دەڵێت: پیاوێك هاتە خزمەتی پێغەمبەر (ﷺ) وتی: ئەی پێغەمبەری خوا ئای چ ئازارم گەیشت لە دوپشکێك ئەمشەو گەستمی ئەویش فەرمووی: أَمَا لَوْ قُلْتَ حِينَ أَمْسَيْتَ: أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ لَمْ تَضُرَّكَ» رواهُ مُسلمٌ واتە: ئەگەر سەر لە ئێوارە بتوتایە؛ پەنا دەگرم بە وشە تەواوەکانی خوا لە زیانی ئەو شتانەی دروستی کردووە، ئەو دوپشکە زیانی بۆت نەدەبو.

هـ . وتنی ئەم زیکرە: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ»..

جا بۆیە لەڕاستیدا پشتگوێ خستنی زیکرەکانی بەیانیان و ئێواران یەکێکە لە گەورەترینی هۆکارەکانی زاڵ بوونی شەیتان بەسەر مرۆڤدا و هەروەها تووش بوون بەچاو، ئەوەتا پێشەوا ابن القيم بەڕەحمەت بێت دەڵێت: زۆرترین حاڵەتی زاڵ بوونی رۆحە پیسەکان بەسەر خەڵکیدا کە تووشیان دەکەن بەهۆی کەم دینداریەوەیە و دڵوێرانبوونیان و بەتاڵی زمانیان لەوەی زیکری پێ بڵێت و پەنای پێ بەخوا لێ بگرن[١] .

(١) زاد المعاد (٤/٦٣).

چۆنێتی خوێندنی زیکرەکان بەسەر منداڵ و ئافرەتاندا

چۆنێتی خوێندنی زیکر و ویردەکان بەسەر منداڵ و هاوسەر یان خزمێکت یان کەسی تر بەم شێوەیەی خوارەوە دەبێت: دەڵێیت:

١ - أُعِيذُكُمْ بِرَبِّ الفَلَقِ، مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ، وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ، وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي العُقَدِ، وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ.

٢ - أُعِيذُكُمْ بِرَبِّ النَّاسِ، مَلِكِ النَّاسِ، إِلَهِ النَّاسِ، مِنْ شَرِّ الوَسْوَاسِ الخَنَّاسِ، الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ، مِنَ الجِنَّةِ وَالنَّاسِ.

٣ - أُعِيذُكُمْ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ، مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ[١]، وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لاَمَّةٍ[٢]؛ پێغەمبەری خوا ﷺ حەسەن و حوسەینی بەمە پەنا پێ داوە و بەسەریاندا خوێندوویەتی. رَواهُ البخاريُّ[٣].

٤ - أُعِيذُكُمْ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ - ثَلَاثاً -.

باقی دوعاکانی تریش بەم شێوەیە.

---

(١) هَامَّة:کۆی وشەی هەوامە واتە ئەو گیاندارانەی کە ژەهریان هەیە, وتراویشە: هەر کەسێك کە نیەتی خراپ وچەپەڵی هەبێت. فتح الباري لابن حجر (٦/٤١٠).

(٢) لَامَّة: ئەوەیە کە لەمەمی هەبێت, ومەبەست پێی هەر نەخۆشی و ئافاتێکە کە تووشی مرۆڤ دەبێت. فتح الباري لابن حجر (٦/٤١٠).

(٣) كتاب أحاديث الأنبياء، رقم (٣٣٧١)، من حديث ابن عبَّاسٍ رضي الله عنهما.

ئەوانەی کە سیحر کاریان تێ دەکات

ئەو کەسەی کە لەخواوە نزیکە ئافات و خراپەی لێوە دوورە، جا بۆیە کەسی نزیك لە خوا و زۆر زیکربێژ لە قەڵایەکی بتەوی پارێزەردایە لە خراپەی شەیتان و مرۆڤە شەیتان ئاساکان، خوای گەورە دەفەرموێت: ﴿ إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ وَكِيلًا ﴾ [الإسراء:٦٥] واتە: بێگومان بەندە باوەڕدارە موخلیصەکانم ئەوانەی گوێڕایەڵی منن تۆ هیچ توانایەکت نیە بۆ هەڵخەڵەتاندنیان وگومڕاکردنیان ، پەروەردگاری تۆش بەسە ــ ئەی پەیامبەری خوا ــ پارێزەری باوەڕداران بێت لە فێڵ وتەڵەکەی شەیتان وهەڵخەڵەتاندنەکانی .

جا ئەگەر بەندە دەستبەرداری زیکری خوا بوو یان خواپەرستی کەمی کرد بۆ پەروەردگاری ئەوا ئاسانتر بۆ شەیتان فریو دەدرێت و دەسەڵاتی زووتر بەسەریدا دەشکێت. ئەوەش لەبەر ئەوەی سیحر کار لە دڵە بەتاڵەکان دەکات، ئەو دڵەی کە بەتاڵە لە زیکری خوا بەزۆری.

پێشەوا ابن القيم بەڕەحمەت بێت دەڵێت: زۆرتر سیحر کار لە ئافرەتان و منداڵان و نەفامەکان و لادێ نشین دەکات ، ئەوانەی پشکیان کەمە لە دین و پشت بەخوا بەستن و یەکخواپەرستی ، هەروەها ئەوانەی کە بەشیان نییە لە زیکر و دوعا و ویردە شەرعیەکان[١] .

(١) زاد المعاد (١١٦/٤-١١٧).

بۆیە ئافرەتان زۆرترینی ئەو کەسانەن کە سیحر کاریگەریان لێ دەکات لەبەر کەم خواپەرستیان و کەم زیکر کردنیان بۆ خوا، هەروەها منداڵانیش لەبەر پشتگوێ خستنیان لەلایەن دایباب و سەرپەرشتیارانیانەوە، بەهەمان شێوە خراپەکاران و تاوانباران.

جا زۆرتریش ئەوانەی کە تووشی چاوپیسی و سیحر دەبن ئەوانەن کە ماڵەکانیان پڕە لە گۆرانی و مۆسیقا، ئەوەش لەبەر ئەوەی سیحر وچاوپیسی نەفسی پیسن و ئەوەش لە خوا دووربێت لە تاوانەوە نزیکە و کاریگەری لەسەری ئاسانە بە پێچەوانەی ئەو کەسەی کە خۆی پاراستووە و دڵی پڕە لە زیکر، تەنانەت شەیتان دەترسێت لەم جۆرە کەسە، خوای گەورە لەبارەی ئیبلیسەوە دەفەرموێت: ﴿ قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٢﴾ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ ٱلْمُخْلَصِينَ ﴾ [ص:٨٢-٨٣]. واتە: ئیبلیس ووتی : سوێند بە عیززەت و گەورەیی تۆ ئەی پەروەردگار دەبێت هەموو ئادەمیزاد گومڕا و سەرلێشێواو بکەم ، جگە لەوانە نەبێت کە تایبەتت کردوون بۆ خواپەرستی خۆت ، و پاراستوونت لە گومڕاکردنەکەی من ـ واتە : عیصمەتت پێداوون ـ ، و دەسەڵاتت پێ نەداوم بەسەریاندا .

***

چۆنێتی هەڵوەشاندنەوەی سیحر

سیحر بە چ شتێك دەكرێت و ئەنجام دەدرێت؟

سیحر بە چەند ڕێگایەك دەكرێت وەكو ئەمانەی خوارەوە:

١ - سیحر لە ڕێگەی خواردنەوە، بەوەی كە سیحرەكە دەكرێتە ناو خواردنەكەوە و كەسەكەش دەیخوات و هەستی پێ ناكات و كاریگەریش لەسەری دروست دەكات بەئیزنی خوا و جاری واش هەیە بەفەرمانی خوا كاریگەری نابێت.

٢ - سیحر لەڕێگەی خواردنەوەوە، بەوەی كە سیحرلێكراوەكە ئەو شلەیە دەخواتەوە كە سیحرەكەی تێكراوە لە چایی یان شەربەت و هاوشێوەكانی. سیحر لە ڕێگەی خواردن و خواردنەوەوە ماددەیەكی لەزگەیی تێدەكرێت كە بە دیواری گەدەوە دەلكێت، بۆ ئەوەی ئەو سیحرە لەناو سك و هەناوی سیحرلێكراو بمێنێتەوە، جا ئەگەر سیحرلێكراو فریای خۆی نەكەوێت بەوەی دەری بكات بەڕشانەوە و هەڵهێنانەوەی ئەوا سك و هەناوی تووشی ئازار دەبێت و زیانی پێ دەگەیەنێت.

٣ - سیحر لەڕێگەی پرژاندن ودانانەوە، بەوەی كە سیحرەكە لەشوێنێك لەسەر زەوی دادەنرێت بۆ ئەوەی كەسی مەبەست پێی پێدا بنێت،

جا ئەگەر پێی پێدا ناو بەسەریدا ڕۆیشت ئەوا تووش دەبێت و جاری واش هەیە بەئیزنی خوا کاریگەری نابێت و خوا دەیپارێزێت.

٤ - سیحر لەڕێگەی نووسینەوە بە تەڵەسم و هێڵکاریەکەوە بەبێ هیچ پاشماوەیەکی سیحرلێکراو، و ئەم جۆرەش بەئیزنی خوا کاریگەری لەسەر کەسی مەبەست کەم و لاوازە، چونکە هەر دەبێت شتێکی سیحرلێکراو لەبەردەستدا هەبێت.

٥ - سیحر لەڕێگەی گرێدانەوە، بەوەی کە ساحیر شتێکی لە کەسی سیحرلێکراوەکە دەست دەکەوێت لە موو یان بەشێك لە جلوبەرگەکەی و پاشان دەزوولەیەکی لەسەر گرێ دەدات و دوای ئەوەش بە هەناسەی پیسی فووی پێدا دەکات.

وە پێغەمبەری خوا ﷺ لەم جۆرە سیحری لێکرا لەڕێگەی تاڵی مووی سەریەوە سیحری لێکراو و پاشان سیحرەکە لە ناو (جُفِّ[١])دا هەڵگیرا لە ناو ئەو بەرگ و توێژاڵەی کە خورمای تێدایە و دواتریش فڕێ درایە ناو بیرەوە، وەکو لە صەحیحی بوخاری و موسلیمدا هاتووە[٢].

---

(١) الجُفُّ:ئەو بەشەی دارخورمایە کە تەڵع بەشی سەرەوەیەتی. النهاية في غريب الحديث والأثر (١/٢٧٨).

(٢) سبق تخريجه (ص١٠).

شێوازی ناسینەوەی شوێنی سیحر

شوێنی سیحر بە دوو شێوازی شەرعی دەزانرێت و دەدۆزرێتەوە:

١ - یان بە دان پێدانان و هەواڵدانی ئەو جنۆکەیەی کە پاسەوانی ئەو سیحرەیە لە جەستەی سیحرلێکراوەکەدا، ئەوەش دوای قورئان خوێندن بەسەریدا، ئەویش شوێنی سیحرەکە ئاشکرا دەکات و دەردەهێنرێت.

٢ - وە یاخود خوای گەورە بە فەزڵی خۆی شوێنی سیحرەکە لە خەوندا پیشانی سیحرلێکراوەکە دەدات و ئەمیش دواتر کە بەئاگاهاتەوە دەچێت دەری دەهێنێت.

دوو هۆکار بۆ نەهێشتنی سیحر و لابردنی

١ - دوعا و پاڕانەوە لای خوا بۆ هەڵوەشاندنەوەی سیحرەکە.

دەبێت لە دوعاکەشدا سووربوون و بەردەوامی تێدابێت واتە - إلحاح - و پەیوەست بێت بە ئادابەکانی دوعاوە لە ڕووکردنە قیبلە و گەڕان بەدوای کاتەکانی گیرابوونی دوعادا وەکو سێ یەکی کۆتایی شەو.

٢. زۆر دووبارەکردنەوەی استغفار (داوای لێخۆشوون)، چونکە یەکێکە لەهۆکارەکانی لابردنی ناخۆشی و بەڵا.

ئەو ئایەتانەی کەبەسەر سیحرلێکراودا دەخوێنرێتەوە

خوای گەورە قورئانی کردۆتە شیفا بۆ نەخۆشیەکان، بەشێوەیەك کە هەر ئایەتێك لە قورئاندا شیفای تێدایە و چەندین ئایەتیش هەن کەبە ئیزنی خوای گەورە کاریگەریان هەیە لەسەر سیحر، لەوانەش:

١ - سورەتی فاتیحە، کە گەورەترین سورەتە لە قورئاندا. رواهُ البخاريُّ[(١)].

٢ - ئایەتی کورسی، کە گەورەترین ئایەتە لە قورئاندا. رواهُ مُسلمٌ[(٢)].

پێشەوا ابن القيم بەڕەحمەت بێت دەڵێت: شێخی ئیسلام بە ئایەتی کورسی چارەسەری نەخۆشی دەکرد و فەرمانیشی دەکرد بە خوێندنەوەی بەشێوەیەکی زۆر بۆ کەسی تووش بوو چارەسەری پێ بکات و هەروەها بە خوێندنی هەردوو سورەتی فەلەق و ناس[(٣)].

٣ - کۆتایی سورەتی بەقەرە، لەبەر فەرموودەی «مَنْ قَرَأَ بِالآيَتَيْنِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ البَقَرَةِ فِي لَيْلَةٍ؛ كَفَتَاهُ»[(٤)].

---

(١) كتاب تفسير القرآن، باب ما جاء في فاتحة الكتاب، رقم (٤٤٧٤)، من حديث أبي سعيد بن المُعَلَّى رضي الله عنه.

(٢) كتاب صلاة المسافرين وقصْرها، باب فضل سورة الكهف وآية الكرسي، رقم (٨١٠)، من حديث أُبَيِّ بن كَعْب رضي الله عنه.

(٣) زاد المعاد (٤/٦٣).

(٤) سبق تخريجه (ص٤٣).

٤ - ئەو ئایەتانەی باسی سیحر دەکەن لە سورەتی ئەعرافدا، کە بریتیە لە: ﴿وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ ۖ فَإِذَا هِىَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿١١٧﴾ فَوَقَعَ ٱلْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١١٨﴾ فَغُلِبُوا۟ هُنَالِكَ وَٱنقَلَبُوا۟ صَٰغِرِينَ ﴿١١٩﴾﴾ [الأعراف:١١٧-١١٩].

٥ - چەند ئایەتێکی سورەتی یونس کە بریتین لە: ﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ ٱئْتُونِى بِكُلِّ سَٰحِرٍ عَلِيمٍ ﴿٧٩﴾ فَلَمَّا جَآءَ ٱلسَّحَرَةُ قَالَ لَهُم مُّوسَىٰٓ أَلْقُوا۟ مَآ أَنتُم مُّلْقُونَ ﴿٨٠﴾ فَلَمَّآ أَلْقَوْا۟ قَالَ مُوسَىٰ مَا جِئْتُم بِهِ ٱلسِّحْرُ ۖ إِنَّ ٱللَّهَ سَيُبْطِلُهُۥٓ ۖ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ ٱلْمُفْسِدِينَ ﴿٨١﴾ وَيُحِقُّ ٱللَّهُ ٱلْحَقَّ بِكَلِمَٰتِهِۦ وَلَوْ كَرِهَ ٱلْمُجْرِمُونَ﴾ [یونس٧٩-٨٢].

٦ - چەند ئایەتێکی سورەتی طه کە بریتین لە: ﴿قَالُوا۟ يَٰمُوسَىٰٓ إِمَّآ أَن تُلْقِىَ وَإِمَّآ أَن نَّكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَىٰ ﴿٦٥﴾ قَالَ بَلْ أَلْقُوا۟ ۖ فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِن سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَىٰ ﴿٦٦﴾ فَأَوْجَسَ فِى نَفْسِهِۦ خِيفَةً مُّوسَىٰ ﴿٦٧﴾ قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنتَ ٱلْأَعْلَىٰ ﴿٦٨﴾ وَأَلْقِ مَا فِى يَمِينِكَ تَلْقَفْ مَا صَنَعُوٓا۟ ۖ إِنَّمَا صَنَعُوا۟ كَيْدُ سَٰحِرٍ ۖ وَلَا يُفْلِحُ ٱلسَّاحِرُ حَيْثُ أَتَىٰ﴾ [طه:٦٥-٦٩].

٧. خوێندنی هەردوو سورەتی فەلەق و ناس، وەکو عائیشە ڕەزای خوای لێ بێت دەڵێت: «كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم إِذَا اشْتَكَى يَقْرَأُ عَلَى نَفْسِهِ بِالْمُعَوِّذَاتِ وَيَنْفُثُ، فَلَمَّا اشْتَدَّ وَجَعُهُ كُنْتُ أَقْرَأُ عَلَيْهِ وَأَمْسَحُ بِيَدِهِ؛ رَجَاءَ بَرَكَتِهَا» متّفقٌ عليه[١]. واتە: دایکە عائیشە دەڵێت: پێغەمبەری خوا ﷺ ئەگەر نەخۆش

---

(١) رواه البخاري، كتاب فضائل القرآن، باب فضل المُعوِّذات، رقم (٥٠١٦)، ومسلم، كتاب السَّلام، باب رُقية المريض بالمُعوِّذات والنَّفْث، رقم (٢١٩٢).

بکەو تایە ئەم دوو ســـورەتەی دەخوێند، و فووی دەکرد (فوویەک تفێکی کەمی لەگەڵدا بێت)، جا کاتێك نەخۆشـــیەکەی ســـەختتر بوو، من بۆیم دەخوێند و بەدەستی خۆی پێیما دەهێنا بە ئومێدی فەڕوبەرەکەتی.

پێشەوا ابن کەسیر بەڕەحمەت بێت دەڵێت: بەسوودترین چارەسەرێك بەکاربهێنرێت بۆ لابردنی سیحر بریتیە لەوەی خوا دایبەزاندووە بۆ سەر پێغەمبەرەکەی ﷺ بۆ لادانی سیحر کە بریتیە لە هەردوو سورەتی فەلەق و ناس ولەفەرموودەکەشدا دەفەرموێت: (لَمْ يَتَعَوَّذِ الْمُتَعَوِّذُونَ بِمِثْلِهِمَا)[1]، هەروەها خوێندنی ئایەتی کورسی چونکە دوورخەرەوەی شەیتانە[2].

(١) رواه النسائي، كتاب الاستعاذة، رقم (٥٤٣٢)، من حديث عُقْبَة بن عامر رضي الله عنه.

(٢) تفسير ابن كثير (٣٧٢/١).

روقیە بە دوعا و زیکرە شەرعیەکان

١ - «اللَّهُمَّ رَبَّ النَّاسِ أَذْهِبِ البَاسَ، اشْفِهِ وَأَنْتَ الشَّافِي، لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ، شِفَاءً لَا يُغَادِرُ سَقَماً» متَّفقٌ عليه[(١)].

٢ - ئەو روقیەی کە جبریل سەلامی خوای لێ بێت کردی بۆ پێغەمبەری خوا ﷺ کە بریتیە لە «بِاسْمِ اللَّهِ أَرْقِيكَ، مِنْ كُلِّ شَيْءٍ يُؤْذِيكَ، مِنْ شَرِّ كُلِّ نَفْسٍ أَوْ عَيْنِ حَاسِدٍ، اللَّهُ يَشْفِيكَ، بِاسْمِ اللَّهِ أَرْقِيكَ» رواهُ مُسلمٌ[(٢)].

٣ - ئەو دوعایەی کەلەلای نەخۆشدا دەووترێت ولەوبارەیەوە پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی: «مَا مِنْ عَبْدٍ مُسْلِمٍ يَعُودُ مَرِيضاً لَمْ يَحْضُرْ أَجَلُهُ فَيَقُولُ - سَبْعَ مَرَّاتٍ -: أَسْأَلُ اللَّهَ العَظِيمَ رَبَّ العَرْشِ العَظِيمِ أَنْ يَشْفِيَكَ؛ إِلَّا عُوفِيَ» رواهُ أحمدُ[(٣)]. واتە: هیچ موسڵمانێك نییە کە سەردانی نەخۆشێك بکات بەو مەرجەی نەخۆشی سەرەمەرگی نەبێت و حەوت جار بڵێت: أَسْأَلُ اللَّهَ العَظِيمَ رَبَّ العَرْشِ العَظِيمِ أَنْ يَشْفِيَكَ واتە: داوا لەخوای گەورەی خاوەن عەرشی گەورە دەکەم کە شیفات بدات، ئیللا چاك دەبێتەوە.

---

(١) رواه البخاري، كتاب الطِّبِّ، باب رُقية النَّبيِّ صلى الله عليه وسلم، رقم (٥٧٤٣)، ومسلم، كتاب السَّلام، باب استحباب رُقية المريض، رقم (٢١٩١)، من حديث عائشة رضي الله عنها.

(٢) كتاب السَّلام، باب الطِّبِّ والمرض والرُّقَى، رقم (٢١٨٦)، من حديث أبي سعيد الخُدريِّ رضي الله عنه.

(٣) في المسند، رقم (٢١٣٧)، من حديث ابن عبَّاسٍ رضي الله عنهما.

شێوازی هەڵوەشاندنەوەی سیحر

سیحر جۆری زۆرە، بۆ هەر جۆرێك لە جۆرەكانی ڕێگەیەك هەیە بۆ بەتاڵ كردنەوەی و هەڵوەشاندنەوەی، وا لە خوارەوە ڕوونی دەكەینەوە:

یەكەم: ئەگەر سیحرەكە لە خواردن و خواردنەوەدا بوو ئەوا ڕێگای بەتاڵ كردنەوەی بەدەركردنی دەبێت لە ڕێگەی پیسی كردنەوە یان ڕشانەوەوە.

وە ڕێگای دەركردنیشی لەناو سكدا بەم شێوەیە دەبێت:

١ - ئامادەكردنی نیو كیلۆ لە ڕووەكی سەنای مەكی (كەلە دووكانی گژوگیادا دەفرۆشرێت).

٢ - بەئەندازەی دوو كوپ لەئاو بهێنە و بیكە ناو كتریەكەوە.

٣ - دوو مشتی پڕ لە ڕووەكی سەنای مەكی بكە ناو كتریەكەوە.

٤ - جا ئەو كتریەی كە ئاو و ڕووەكەكەی تێدایە بیخەسەر ئاگر و بیهێڵە هەتا دەكوڵێت نزیكەی سێ خولەك.

٥ - بەیانی كەلە خەو هەڵدەسیت بەساردی دوو كوپی لێ بخۆرەوە.

٦ - دوای خواردنەوەی دوو كوپەكە لێی ئەوجا نزیكەی چارەكێك بەپێ ڕێ بكە.

٧ - دوای خواردنەوەی ئاوی ڕووەكەكە خواردن نەخۆیت هەتا دوای چوار كاتژمێر، بۆ ئەوەی بەباشی كاریگەری دروست بكات.

٨ - کاتێك ئاوی ڕووەکەکە دەخۆیتەوە هەست بە ئازای ناوسك دەکەیت و ئەمەش ئاساییە بۆ ئەوەی ڕووەکەکە ئەو پاشەڕۆیانەی ناوسك هەمووی بکاتە دەرەوە.

٩ - ئەو کەسەی کە ڕووەکی سەنا دەخوات پێویستی بەوە هەیە سەرئاو بکات بۆ دانانی پاشەڕۆ لە ڕۆژی یەکەم و دووەم، هەرچەندە سیحرلێکراویش نەبێت.

١٠ - ئەگەر ئازارەکەی ناوسك بۆ ڕۆژی سێ یەم و چوارەم هەر بەردەوام بوو ئەوا یەکێکە لەنیشانەکانی بوونی سیحر لە سکدا.

١١ - لەو کاتەدا بەردەوام بە لەسەر خواردنەوەی ئاوی سەنا بەهەمان شێوازی پێشوو بۆ ماوەی حەوت ڕۆژ.

١٢ - ئەگەر هەر ئازارەکە دوای تێپەڕبوونی هەفتەیەك بەردەوام بوو، ئەوا هەفتەیەکی تریشی بخەرە سەر و بەردەوام بە لە خواردنەوەی ئاوی سەنا.

١٣ - ئەگەر ئازارەکە نەما ئەوا بوەستە لە ڕۆیشتنی بەردەوامت بۆ سەرئاو چونکە ئیتر ئەوە نیشانەی لاچوونی سیحرەکەیە بە ئیزنی خوا.

ئا ئەم شێوەیە سیحری ناو خواردن و خواردنەوە بەتاڵ دەبێتەوە و پووچەڵ دەکرێتەوە بەئیزنی خوا.

دووەم: ئەگەر سیحرەکە لەسەر پارچە کاغەزێك نووسرابێت، ئەوا چۆنێتی پووچەڵکردنەوەی بەم شێوەیە دەبێت:

بەوە دەبێت کە ئەم پارچە کاغەزە لە ناو سوراحی یان هەر تێگرێکی تری پڕ لە ئاودا نقوم بکرێت هەتا شوێنەواری نووسینەکەی پێوە نامێنێت، پاشان پارچە کاغەزەکە بدڕێنرێت و فڕێ بدرێت ئەگەریش هەندێ شوێنەواری نووسینی پێوە مابێت و ئاوەکەش دەڕێژرێت.

سێ یەم: ئەگەر سیحرەکە گرێدراو بوو - واتە لە موو یان دەزوو - ئەوا بەم شێوەیە پووچەڵ دەکرێتەوە:

گرێکە بکرێتەوە، ئەگەر کرایەوە ئەوا دەزووەکە پارچە پارچە بکرێت و فڕێ بدرێتە هەر شوێنێکەوە.

چوارەم: ئەگەر سیحرەکە بەڕێگەی پرژاندن بوو لە زەویدا، ئەوا چۆنێتی پووچەڵکردنەوەی بەم شێوەیە دەبێت:

١ - پەرداخێکی ئاو دەهێنرێت و سورەتی فاتیحە وئایەتی کورسی و هەردوو سورەتی فەلەق و ناسی بەسەردا دەخوێنرێت.

٢ - ئەو ئاوە دەپرژێنرێتە ئەو شوێنەی کە سیحرەکەی تێدا پرژاوە.

٣ - ئەم کردارە سێ جار دووبارە بکەرەوە بە ئیزنی خوا کاریگەری سیحرەکە نامێنێت.

پێشەوا ابن القیم بەڕەحمەت بێت دەڵێت: لە پێغەمبەری خواوە ﷺ گێڕدراوەتەوە کە چارەسەری سیحر بە دوو شێوەیە:

یەکەمیان: کە کاریگەرترینیانە بریتیە لە دەرکردنی سیحرەکە وبەتاڵ کردنەوەی وەکو بەصەحیحی لە پێغەمبەری خواوە ﷺ هاتووە[١].

دووەمیان: بەتاڵ کردنی ئەو شوێنەی کە زیانی سیحرەکەی پێ دەگات[٢].

(١) سبق تخريجه (ص١٠).

(٢) زاد المعاد (١١٤/٤).

دروست نییە سیحر لای ساحیر بەتاڵ بکرێتەوە

دروست نییە سیحر لای ساحیر پووچەڵ بکرێتەوە ئیتر هەڵوەشاندنەوەکەی بە سیحر بێت یان بەبێ سیحر، لەبەر چەند هۆکارێك:

١ - بەڕەهایی دروست نییە بڕۆیت بۆ لای ساحیران، تەنانەت ئەگەر بۆ کاری تریش بێت جگە لە بەتاڵ کردنەوەی سیحر، ئیتر چۆن دروست و ڕێگەپێدراوە بۆ پووچەڵ کردنەوەی سیحر؟!

ساحیران هاوکاری لە شەیتانەکانەوە وەردەگرن بۆ بەتاڵ کردنەوەی سیحر و ئەمەش کوفرە. پێشەوا ابن القیم بەڕەحمەت بێت سەبارەت بە بەتاڵ کردنەوەی سیحر بەڕێگای حەرام دەڵێت: هەڵوەشاندنەوەی سیحر بە هەمان شێوەی خۆی ئەوە لە کردەوەی شەیتانە و ساحیر و سیحرلێکراو لە شەیتان نزیك دەبێتەوە بەو شتەی کە ئەو پێی خۆشە[١].

٢ - ساحیر تەنها لە خراپە پێك دێت و هیچ چاکە و باشەی تێدا نییەو سیحریش بەتاڵ ناکاتەوە ئیلا بەدرۆ نەبێت بەسەر سیحرلێکراوەوە یان بەفێڵێك بۆ پارەلێ سەندنی و تەنانەت هەندێ جاریش سەردەکێشێت بۆ دەست بردن بۆ ناموسی.

***

(١) إعلام الموقعين (٦/٥٥٨).

سیحر لێکراو

سیحرلێکراو ستەم لێکراوە

ئەگەر بەندە ڕاست بکات لەگەڵ خوای خۆیدا، ئەوا خوای گەورە تاقی دەکاتەوە بەوەی کە چەندین دوژمنی بۆ دەسازێنێت لە شەیتان و مرۆڤەکان، و لەوبارەیەوە دەفەرموێت: ﴿ وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَاطِينَ الْإِنسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا ﴾ [الأنعام:١١٢]. واتە: هەروەکو چۆن تۆمان ـ ئەی پەیامبەری خوا ﷺ ـ تاقیکردۆتەوە بە دوژمنانت لە هاوەڵبڕیاردەرانی گەلەکەت بەهەمان شێوە هەموو پەیامبەرانمان ـ سەلامی خوایان لەسەر بێت ـ تاقی کردۆتەوە بە دوژمنانێك لەیاخیبووانی مرۆڤ و جنۆکە ، هەندێکیان ئەو قسانە دەدەن بە گوێی هەندێکی تریاندا کە بەناڕەوایی ڕازاندویانەتەوە ، بۆ ئەوەی ئەو کەسەی گوێبیستی دەبێت هەڵبخەڵەتێت وفریوبخوات ، و لەڕێگای خوای پەروەردگار لابدەن و وێڵ ببن.

ئابەم شێوەیە شوێنکەوتوی پێغەمبەران تووشی بەڵا و تاقیکردنەوە دەبن، چونکە ئەگەر خوای پەروەردگار بیەوێت بەندەکەی پایەبەرز بکاتەوە وبڵندی بکاتەوە ئەوا تاقی دەکاتەوە، ئەوەتا پێغەمبەری خواﷺ دەفەرموێت: «مَنْ يُرِدِ

اللَّهُ بِهِ خَيْراً يُصِبْ مِنْهُ» رواهُ البخاريُّ[1].واته: ئەگەر خوا خێری بۆ هەرکەس بوێت ئەوا تووشی بەڵا و موسیبەتی دەکات.

جا ئەی سیحر لێکراو خەم مەخۆ لەسەر ئەوەی تووشت بووە لە سیحر، ئەوەتا تەنانەت پێغەمبەری خوا ﷺ سیحری لێ کراوە، خوای پەروەردگار بەندە باوەڕدارەکەی تاقی دەکاتەوە بۆ ئەوەی نزیکی بخاتەوە لەخۆی.

پێشەوا ابن القيم بەڕەحمەت بێت دەڵێت: خوای پەروەردگار لەکاتی نەخۆش خستنی بەندەکەیدا ڕەحمی پێکردووە و خێری تووش کردووە و لەخۆی نزیك کردۆتەوە، بۆ ئەوەی دڵی بشکێنێت بەنەخۆشی، چونکە خوا لەگەڵ دڵ شکاواندایە و لای ئەوانە[2].

بێزار و تورە مەبە لە سەر ئەوەی تووشت بووە، و ناڕەحەت مەبە لە سەر شتێك کە خوا لەسەرتی نووسیوە، چونکە ئەکرێ ئەوە هۆکاری پلەبەرزکردنەوەت بێت، ئەوەتا خوای بالادەست دەفەرموێت: ﴿ وَعَسَىٰٓ أَن تَكۡرَهُواْ شَيۡـٔٗا وَهُوَ خَيۡرٞ لَّكُمۡۖ وَعَسَىٰٓ أَن تُحِبُّواْ شَيۡـٔٗا وَهُوَ شَرّٞ لَّكُمۡ ﴾ [البقرة:٢١٦]. واته: لەوانەیە هەندێك جار حەز لەشتانێك نەکەن کەچی لە ڕاستیدا خێری تێدابێ بۆتان ، و لەوانەشە هەندێك جار شتیانێکتان حەزلێبێت لەبەر ئەو ڕاحەتی و چێژە دوابڕاوە دونیایەی

(١) كتاب المرضى، باب ما جاء في كفَّارة المَرَض، رقم (٥٦٤٥)، من حديث أبي هريرة رضي الله عنه.

(٢) شفاء العليل (ص٢٥٥).

کە تێیدایە کەچی لە ڕا ستیشدا خراپەی تێدایە بۆتان . بێگومان خوای بەرز و بڵند و پایەبەرزە کە دەزانێت چی خێر و چاکەی ئێوەی تێدایە ، بەڵام ئێوە ئەوە نازانن .

وە ئەگەریش شتێکی دونیاییت لەدەست چووە، ئەوا دڵنیابە ئەوەی لای خوایە خێرترە و دەمێنێتەوە و کاتی نییە بۆ ئەوانەی کە باوەڕیان هەیە و کاروکردەوەی چاکە ئەنجام دەدەن و پشتیان بە پەروەردگاریان بەستووە، وەکو شێخی ئیسلام بەڕەحمەت بێت دەڵێت: کەسی ستەم لێکراو حەسوودی پێ براوە، جا بۆیە ئەگەر ئارام بگرێت و تەقوای خوای هەبێت ئەوا چارەنووس و دەرئەنجام بۆ ئەوە[(١)] .

ئەم بڕگەیە زۆر دووبارە بکەرەوە: ﴿إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّآ إِلَيۡهِ رَٰجِعُونَ﴾ [البقرة:١٥٦]، اللَّهُمَّ أْجُرْنِي فِي مُصِيبَتِي، وَأَخْلِفْ لِي خَيْراً مِنْهَا»

وە خەم وپەژارەی دونیا ئەگەریش زۆربێت لەســەر موســڵمان ئەوا هەر ســـاتێك د ێت کە نامێنێت و کۆ تایی پێ د ێت و دواتر خوای گەورە بۆی دەگۆڕێت بە خۆشی و نیعمەت و ئەوکات بەندە هەرچی ناخۆشی هەیە لەبیری دەچێتەوە.

وە دڵنیابە ئەو کەسە ستەمکارەی کە ڕۆیشتووە بۆ لای ساحیر بۆ ئەوەی سیحرت لێ بکات لە دەستی خوا ڕزگاری نابێت و دەربازی نابێت، خوای تۆ لە بۆسەدایە بۆی و لەوبارەیەوە دەفەرموێت: ﴿وَمَا كُنَّا عَنِ ٱلۡخَلۡقِ غَٰفِلِينَ﴾

---

(١) مجموع فتاوى شيخ الإسلام (٢٢/١٧).

[المؤمنون:١٧]. واتە: هەرگیز ئێمە لەبارەی دروست کراوەکان بێئاگا نین ، و لە هیچ دروستکراوێك بێئاگا نابین .

ئەی سیحرلێکراو ئەگەر تۆ بچیتە پێشدەست و بەردەمی خوای میهرەبان بەستەملێکراویەوە باشترە بۆت لەوەی بە ستەمکاریەوە بڕۆیتە بەردەمی.

جا بۆیە پەنا بەخوا بگرە و لێی بپاڕێرەوە و زۆر استغفار بکە و دڵنیابە رزگاربوون و دەربازبوونت نزیکە و هەرگیز نەکەیت بێ ئومێد وبێ هیوابیت و مەوەستە لە بەکارهێنانی هۆکارەکانی بەتاڵ کردنەوەی سیحر لە دوعا و چارەسەری دەرمانی حەڵاڵ وخۆت بەدەستەوە مەدە و فێڵی شەیتان لاوازە و خوای گەورە پشت وپەنای باوەڕدارانە و بێباوەڕان پشت وپەنایان نییە و خوای باڵادەست فەرموویەتی: ﴿ ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ مَوۡلَى ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَأَنَّ ٱلۡكَٰفِرِينَ لَا مَوۡلَىٰ لَهُمۡ ﴾ [محمد:١١].

وە خوای گەورە هێز و دەسەڵاتی هەیە و کەسی ستەمکاریش هەرچەندە زوڵم و تاوان بکات ئەوا خوای گەورە لەسەرووی ئەوەوەیە و هەرکات بیگرێت بەشێوەیەك سزای دەدا کە دەرفەتی دەربازبوونی نەبێت و دەفەرموێت: ﴿ وَلَا تَحۡسَبَنَّ ٱللَّهَ غَٰفِلًا عَمَّا يَعۡمَلُ ٱلظَّٰلِمُونَ ﴾ [إبراهيم:٤٢]. واتە: هەرگیز وا گومان مەبە ـ ئەی پەیامبەری خوا ﷺ ـ کە خوا بێئاگایە لەوەی کە ستەمکاران دەیکەن.

***

کاهن

کاهن کێیە؟

کاهن: کەسێکە لافی ئەوە لێ دەدات کە ئەوەی ڕوو دەدات لە ئایندەدا دەیزانێت، بۆ نمونە: دەڵێت دەزانم فڵانە کەس کەی دەمرێت و ئایا فڵانە کەس خۆش دەژێت یان ناخۆش و هاوشێوەی ئەم شتانە.

وە بابەتی بورجەکانیش جۆرێکە لە جۆرەکانی جادووگەری.

حەقیقەتی کاهنەکان

پێغەمبەری خوا ﷺ بە فەرمایشتێکی کورت وپوخت حەقیقەتی کاهنەکانی بۆمان ڕوون کردۆتەوە کاتێك پرسیاری ئەوانی لێ دەکرێت ئەویش دەفەرمویت: «لَيْسُوا بِشَيْءٍ» متَّفقٌ عليه.واتە: هیچ نین.

شێخی ئیسلام بەڕەحمەت بێت دەڵێت: ئەستێرەوان و جادووگەران وفالچیان و هاوشێوەکانیان نەزانی و نەفامی و گومڕایی و درۆ و شتی مەحاڵیان ئەوەندە لایە کە تەنها خوای گەورە دەتوانێت بیزانێت و بیژمێرێت[1].

کلیلەکانی زانستی غەیب هەمووی بەدەستی خوای تاك و تەنهایە و خەڵکیش درۆی جادووگەران دەزانن، بەڵام کەسانی ئیمان لاواز وزاڵ بوونی شەیتان بەسەریاندا تووشی تاوان و سەرپێچی کردوون.

(١) درء تعارض العقل والنَّقل (٥/٦٧).

فێڵی کاهنەکان

کاهنەکان فێڵی زۆریان هەیە کە بەکاری دەهێنن بۆ ئەو کەسانەی کە دەڕۆن بۆ لایان بۆ ئەوەی فریویان بدەن گوایا ئەوان زانستی غەیب دەزانن ولەوانەش:

ئەگەر یەکێك بڕوات بۆ لایان وپرسیاری داهاتوو بکات ئەوا شتانێکی پێ دەڵێن کە گشتیە وبۆ هەموو کەسێك ڕوودەدات وەکو ئەوەی پێی دەڵێن: خەم وپەژارەیەکت تووش دەبێت وپاشان نامێنێت، چونکە دەزانن کە خەم وپەژارە درێژە ناکێشێت و دەڕوات.

یان پێی دەڵێن لەئایندەدا رزق ورۆزیەکت دەست دەکەوێت وئەوەش دەزانن کە خوای گەورە رزقی هەموو دروست کراوەکانی دەدات.

یان پێی دەڵێن لەئایندەدا هەواڵێکی خۆش دەبیستیت لەژیانتدا کە خۆشحاڵت دەکات ئەوەش لەبەر ئەوەی چاك دەزانن کە مرۆڤ لەژیانیدا تووشی خۆشی و ناخۆشیش دەبێت.

ئیتر هاوشێوەی ئەم قسانە کە زۆرێکی لە خەڵکی پێ هەڵدەخەڵەتێت.

درۆی کاهنەکان

پێغەمبەری خوا ﷺ هەواڵی ئەوەی داوە کە کاهن سەد درۆ دەکات لەگەڵ یەك هەواڵدا کە دەستی دەکەوێت، وەکو دەفەرموێت: «حَتَّى يُلْقِيَهَا عَلَى لِسَانِ السَّاحِرِ أَوِ الكَاهِنِ... فَيَكْذِبُ مَعَهَا مِئَةَ كَذْبَةٍ» متَّفقٌ عليه.واتە: ئەو جنۆکەیەی کە هەواڵەکە لەئاسمان دەدزێت دەیگەیەنێت بە دەمی ساحیر و کاهنەکە و ئەمیش سەد درۆی تێکەڵ دەکات لەگەڵیدا.

جا لەڕاستیدا ئەگەر تۆ هاوڕێیەکت هەبێت کە تەنها لەیەك هەواڵدا پێنج درۆ بکات ئەوا بەدڵنیاییەوە لێی دووردەکەویتەوە و هاوەڵێتی ناکەیت، چونکە تۆ وا گومان دەبەیت کە گاڵتە بە عەقڵت دەکات، ئیتر چۆن بڕوا دەکەیت یان دەچیت بۆ لای کەسێك کە سەد درۆ دەکات نەوەك پێنج؟! ئایا ئەمەیان شایستەتر نییە بەوەی لێی دووربکەویتەوە هەم لەخۆی و هەمیش لە کاروکردەوەکانی؟!

بەڵگەی درۆکانیان

ئەگەر کاهن وەکو لافی ئەوە لێ دەدات زانستی غەیب بزانێت ئەوا هەموو ئەو شەڕ و خراپانەی کە دادەبەزن لەخۆی دووردەخاتەوە و کاتی مردن و مەرگی خۆی دەزانێت و بەوهۆیەوە تۆبە دەکات وپەشیمان دەبێتەوە پێش ئەوەی بمرێت و رۆحی دەربچێت بۆ ئەوەی نەچێتە ناو ئاگری دۆزەخەوە.

جا ئەگەر جنۆکەکان کە لافی زانینی پەنهانی و غەیب لێ دەدەن ڕاست و هاوکاری ساحیران دەکەن ڕاست بڵێن ئەدی بۆچی نەیانزانی پێغەمبەر سولەیمان سەلامی خوای لێ بێت وەفاتی کردووە هەتا زیندەوەرەی خۆرە گۆچانەکەی خوارد لە خوارەوە و ئەمیش کەوتەسەر زەوی ئەوجا زانیان کە مردووە؟ وەکو خوای گەورە دەفەرموێت: ﴿ فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَىٰ مَوْتِهِ إِلَّا دَابَّةُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنسَأَتَهُ ۖ فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْجِنُّ أَن لَّوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ ﴾ [سبإ:١٤]. واتە: جا کاتێك کە بڕیاری مردنی سولەیمانماندا جنۆکەکان نەیانزانی مردووە بە هۆی مۆرانەوە نەبێت کە لەگۆچانەکەیان دەخوارد کە خۆی دابوو بەسەریدا ، و بەو هۆیەوە سولەیمان کەوتە سەر زەوی ، لەو کاتەدا جنۆکەکان بۆیان دەرکەوت کە ئەگەر غەیب وپەنهانیان زانیبایە ئەوا لەو نارەحەتی و سەرشۆڕی و کارە قورسانەدا نە دەمانەوە بۆ سولەیمان ، کە گومانیان وابوو ئەو هێشتا زیندووە . ئەم ئایەتە بەڵگەی پووچەڵکاری ئەو بیروباوەڕەیە کە هەندێك خەڵکی تێدایە کە گوایا جنۆکە پەنهان دەزانن .

حوکمی ڕۆیشتن بۆ لای کاهنەکان

١- هەرکەس بڕوات بۆ لای کاهن و بڕوای پێ بکات ئەوا کوفری کردووە و ئەو کەسەش کە ناولەپ دەخوێنێتەوە دەگرێتەوە، وەکو پێغەمبەری خواﷺ فەرموویەتی: «مَنْ أَتَى عَرَّافاً أَوْ كَاهِناً، فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ؛ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ صلى الله عليه وسلم» رواهُ الحاكمُ[١]. واتە: ئەوەی بچێتە لای ساحیر و جادووگەرێك و قسەکەی بەڕاست بزانێت ئەوا کوفری کردووە بەوەی دابەزێنراوە بۆ محمد (واتە : بە قورئان).

٢- هەرکەس بڕوات بۆ لای کاهن بۆ خۆشی نەوەك بۆ پرسیارکردنیش ئەوا حەرامە و دروست نییە، ئەوەتا موعاویەی کوڕی حەکەمی سولەمی رضي الله عنه دەڵێت: «يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي حَدِيثُ عَهْدٍ بِجَاهِلِيَّةٍ، وَقَدْ جَاءَ اللَّهُ بِالإِسْلَامِ، وَإِنَّ مِنَّا رِجَالاً يَأْتُونَ الكُهَّانَ، قَالَ: فَلَا تَأْتِهِمْ» رواهُ مُسلمٌ[٢]. واتە: وتم: ئەی پێغەمبەری خوا صلى الله عليه وسلم من نزیکم لەسەردەمی نەفامیەوە واتە تازە موسڵمان بوومە، خوای گەورە ئیسلامی هێنا، لەناو ئێمەدا کەسانێك دەچوونە لای فاڵچیەکان، فەرمووی: (تۆ مەچۆ بۆ لایان).

***

(١) في المستدرك (١/٤٩)، رقم (١٥)، من حديث أبي هريرة رضي الله عنه.

(٢) كتاب المساجد ومواضع الصَّلاة، باب تحريم الكلام في الصَّلاة، ونسخ ما كان من إباحته، رقم (٥٣٧).

عەڕاف - العَرَّاف

عەڕاف کێیە؟

عەڕاف: کەسێکە لافی زانینی ئەو شتانە دەدات کە بەچاو نابینرێن وەکو زانینی بوونی ئەو شتەی کەلە پشت دیوارێکەوەیە و فڵانەکەس چی دەکات لەم ساتەدا لەکاتێکدا ئەو کەسە لەشارێکی ترە و بەم شێوەیە.....

حوکمی ڕۆیشتن بۆ لای عەڕافەکان

١. هەرکەس بچێت بۆ لای عەڕافێك و بڕوا بەوە بکات کە دەیڵێت ئەوا کوفری کردووە وەکو دەفەرموێت: «مَنْ أَتى عَرَّافاً أَوْ كَاهِناً، فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ؛ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ صلى الله عليه وسلم» رواهُ الحاكمُ واتە: ئەوەی بچێتە لای ساحیر و جادووگەرێك و قسەکەی بەڕاست بزانێت ئەوا کوفری کردووە بەوەی دابەزێنراوە بۆ محمد.

٢. هەرکەس بچێت بۆ لای عەڕافێك تەنها بۆ پرسیارکردن و باوەڕیشی پێ نەکات ئەوا نوێژی چل شەوی لێ وەرناگیرێت، پێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرموێت: «مَنْ أَتى عَرَّافاً فَسَأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ، لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلاَةٌ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً» رواهُ مُسلمٌ..

***

ئەستێرەناس (المُنَجِّمُ) ، وَالرَّمَّالُ، وَالضَّارِبُ بِالحَصَى، لەپخوێنەرەوە و فاڵگرەوە

پێناسەی ئەو کەسانە:

المُنَجِّمُ : ئەو کەسەیە کە حیسابی ئەستێرەکان دەکاتە هۆکارێك بۆ گەیشتن بە مەبەست و ئامانجی حەرام[(١)] .

الرَّمَّالُ : ئەو کەسەیە هێڵ لەزەوی و بەسەر لمدا دەکێشێت وبەوە لافی زانینی زانستی غەیب دەدات[(٢)] .

الضَّارِبُ بِالحَصَى ئەو کەسەیە کە وردە بەرد بەسەر یەکتردا دەکێشێت گوایە بەوە زانستی غەیب وپەنهانی لێ دەردەهێنێت[(٣)] .

لەپ خوێنەرەوە وفاڵگرەوە: کەسێکە ورتەورت دەکات بەسەر ناولەپی مرۆڤ و فنجانە و کوپدا بە وشەگەلێکی ناڕوون و بەوە لافی زانینی غەیب لێدەدات.

جا هەموو ئەوانەی کە باسیان کرا گشتیان لە هۆکارەکانی شەیتانن و کاهن و فاڵچی و جادووگەران بەکاریان دەهێنن و بانگەشەی زانینی غەیبی پێ دەکەن و ئەوەش درۆیەکی ڕوون و دیارە.

هەندێ جاریش کەسێکی تر بەناوی " **المُشَعْوِذُ** " هەمان کار دەکات وەکو لاسایی کردنەوەی جادووگەر و فاڵچی بۆ ئەوەی ماڵی خەڵکی بەناڕەوا ببات.

***

(١) معالم السُّنن (٤/٢٢٩-٢٣٠)، مجموع فتاوى شيخ الإسلام (١٩٢/٣٥).
(٢) المفاتيح في شرح المصابيح (١٨١/٢).
(٣) معالم السُّنن (٢٣١/٤)، نخب الأفكار (١٠٩/١٤).

المُشَعْوِذُ

المُشَعْوِذُ : کەسێکە بانگەشەی ئەوە دەکات کە ساحیرە یان کاهنە و درۆش دەکات لەوەدا. مەبەستیشی ئەوەیە ماڵ وسامانی خەڵك ببات و بخوات وسیحر دەکات وچارەسەری خەڵك دەکات و غەیب دەزانێت و ئاوەهاش نییە و ناشزانێت وەکو ئەوان جوڵە و چالاکی ئەنجام بدات بەڵکو تەنها لاساییان دەکاتەوە و خۆی بەوان دەچوێنێت[١].

جیاوازی نێوان السَّاحِرِ، والكَاهِنِ، والعَرَّافِ، والمُشَعْوِذِ

السَّاحِرُ : کەسێکە کە سیحر دەکات وبەئیزنی خوا کاریگەری دەبێت لەسەر کەسی سیحر لێکراو.

الكَاهِنُ: کەسێکە لافی زانینی ئەوە لێ دەدات لە داهاتوودا ڕوودەدات، وەکو ئەوەی دەڵێت: فڵانە کەس دوای دوومانگی تر دەمرێت و هاوشێوەی ئەم قسانە.

العَرَّافُ : کەسێکە کە لافی زانینی ئەو شتانە لێ دەدات کە لەپێش چاو نین نەوەك ئەوەی لە ئایندەدا ڕوودەدات، وەکو ئەوەی هەواڵ بدات کە کێ لەپشتی ئەو دیوارەوەیە یان ئێستا کێ لەناو ئەو ئۆتۆمبیلەدایە لەشارێکی تر.

المُشَعْوِذُ: کەسێکی درۆزنە و سیحر نازانێت و خۆی بەوان دەچوێنێت بۆ خواردنی ماڵی خەڵکی و کەسانی ساویلکە فریو دەدات.

---

(١) المحكم والمحيط الأعظم (٣٥٤/١)، مجموع فتاوى شيخ الإسلام (٤٩٦/١١).

بانگەوازێك بۆ تۆبەكردن

هەركەس بچێت بۆ لای كاهن وساحیران و لەدەرگایان بدات ئەوا خۆی تەرخان كردووە بۆ زیان گەیاندن بەوانی تر، بۆیە با دەست لەو تاوانە هەڵبگرێت و وازبهێنێت لە تێكدانی ژیانی خەڵكی تر وپەشیمان بێتەوە لەو كارەی كردوویەتی و بگەڕێتەوە بۆ لای خوا و دەست بە داوای لێخۆشبوون بكات و كردەوەی چاكە ئەنجام بدات چونكە خوای میهرەبان فەرموویەتی: ﴿ وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِّمَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا ثُمَّ ٱهۡتَدَىٰ ﴾ [طه:٨٢]. واتە: هەر منم كە لێبوردەم لەبەرامبەر ئەو كەسەی كە تۆبە بكات لەتاوان وبێباوەڕیەكەی ، و باوەڕ پێبێنێت وكردەوەی چاك ئەنجام بدات ، و پاشان ڕێگای ڕەوایی دۆزیبێتەوە وشوێنی كەوتبێت وبەردەوام بێت لەسەری .

جا كاتێك ساحیرەكانی فیرعەون تۆبەیان كرد و باوەڕیان هێنا خوای گەورە تۆبەكەیانی لێ وەرگرت وپلەشیانی بەرزكردەوە و بوون بە شوێنكەوتەی موسا سەلامی خوای لێ بێت.

بۆیە ڕێچكەی تۆبەكاران بگرە و ڕێگای بێ ئومێدان بەردە لەساحیران جادووگەران.

لەخوای گەورە داواكارم موسڵمانان بپارێزێت لە كاروكردەوەی ساحیرە تێكدەرەكان و شیفای بەپەلەی سیحرلێكراوانیش بدات و پاداشتی خێریان بداتەوە لەسەر ئەو موسیبەتەی تووشیان بووە.

وصلَّى اللَّهُ علىَ نَبيِّنا مُحمَّدٍ، وعلىَ آلِهِ وصَحبِهِ وسلَّمَ.

برا و خوشکانی بەڕێز :

ئامۆژگاریتان دەکەین بە دابەزاندنی (ئەپڵیکەیشنی وەڵامەکان) کە زیاتر لە (٣٥٠٠) پرسیاری وەڵامی شەرعی تێدایە لە هەموو بوارەکانی شەریعەتدا، یەکجار دایبەزێنە و (٣٥٠٠) پرسیار و وەڵامی شەرعی بەبێ ئینتەرنێت بخوێنەوە ، وە بۆ هەردوو سیستەمی ios و android بەردەستە ، ئەتوانن لە ڕێگەی ئەم لینکەوە دایبەزێنن .

http://onelink.to/ekb٦٣b

بۆ زانیاری زیاتر پەیوەندی بکەن بە

٠٧٧٠١٥١٧٣٧٨

